БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | № 281 (16.364) | 3 декабрь 1975 йил, чоршанба | Баҳоси 2 тийин.

Кеча Москвада тўққизинчи чақириқ СССР Олий Советининг тўртинчи сессияси иш бошлади.

Депутатлар СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1976 йилги Давлат плани тўғрисида ҳамда СССРнинг 1976 йилги Давлат бюджети ҳақида ва СССРнинг 1974 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги докладларни тингладилар ва муҳокама қилишга киришдилар.

МОСКВА. 2 декабрь. Катта Кремль Саройидаги СССР Олий Совети мажлислар залида тўққизинчи чақириқ СССР Олий Советининг тўртинчи сессиясида Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси. ТАСС—ЎзТАГ фотоси.

УЛУҒВОР ИШЛАР ВА ЗАФАРЛАР

ТЎҚҚИЗИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИ

СССР Олий Советининг ҳозирги сессияси тўққизинчи беш йилликнинг охири ва ўнинчи беш йилликнинг бошланиши арафасида ўтмоқда. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари босиб ўтилган йўл якунларини тўплаб, Ватаннинг иқтисодий потенциалини жадал суръатлар билан ошириш, халқ турмушининг моддий ва маданий даражасини янада юксалтириш юзасидан КПСС XXIV съезди эълон қилган программа амалга оширилаётганлиги билан фахрланмоқдалар. Совет кишилари партиянинг ва бутун халқнинг ҳаётидаги тарихий воқеа — КПСС XXV съезди шарафига зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар.

1 декабрда КПСС Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум КПСС-нинг навбатдаги XXV съездида қараб чиқиладиган масалалар тўғрисида КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладини тинглади. Съездда партиянинг ички ва ташқи сиёсат соҳасидаги навбатдаги вазифалари, 1976—1980 йиллар мобайнида СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари белгиланади. Пленумда ўртоқ Л. И. Брежнев катта нутк сўзлади. Бу нутқда шу беш йилликда мамлакатимиз халқ хўжалигини ривожлантириш якунлари батафсил таҳлил этилди ва янги беш йилликда экономикани ривожлантиришнинг энг муҳим йўналишлари белгилаб берилди.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми 1976 йилда СССР халқ хўжалигини ривожлантириш давлат плани ва СССРнинг 1976 йилги давлат бюджети лойиҳаларини асосан маъқуллади.

Олдимизда ўнинчи беш йиллик — сифат беш йиллиги, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини бутун чоралар билан ошириш, социалистик Ватанни янада яшнатиш беш йиллиги турибди. Бу беш йилликни зарбдор иш билан бошлаб юбориш, биринчи кунлардаёқ юксак суръатлар билан аъло сифатли иш қилишга эришишни меҳнаткашлар Ватан олдидаги ўз бурчи деб биладилар.

Бизнинг мамлакатимиз халқаро кескинликни юмшаган бир вазиятда янги беш йилликка қадам қўймоқда. Коммунистик партия ва Совет давлати шахсан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев изчил ва собитқадамлик билан Тинчлик программасини муваффақиятли амалга ошираётганлиги натижасида бунга эришилди. Ўртоқ Л. И. Брежневга тинчлик тарафдорлари ҳаракатининг олий мукофоти — Ф. Жолио-Кюри номидаги «Тинчлик олтин медали» берилганлиги планетамиздаги халқлар Совет Иттифоқининг тинчлик йўлидаги курашга қўшган жуда катта ҳиссасига юксак баҳо берганлигини ифода этади. Совет халқи, жаҳоннинг кенг жамоатчилиги, яхши ниятдаги барча кишилар ўртоқ Л. И. Брежневни ана шу олий мукофот билан қизғин табрикламоқдалар.

Совет кишилари партия белгилаб бераётган планларни ҳамиша чин кўнгилдан қўллаб-қувватлаб келмоқдалар. Совет халқи кўп миллатли оиласининг вакиллари — СССР Олий Совети депутатлари ўнинчи беш йилликнинг биринчи йилида мамлакат экономикаси ва маданиятини ривожлантириш йўлларини муҳокама қилмоқ учун Катта Кремль саройига тўпланишди.

2 декабрь куни Москвада, Катта Кремль саройида тўққизинчи чақириқ СССР Олий Советининг тўртинчи сессияси ўз ишини бошлади.

Эрталаб соат 10 да Иттифоқ Советининг раиси **А. П. Шитиков** раислигида СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг биринчи қўшма мажлиси очилди.

Депутатлар ва меҳмонлар **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, В. В. Шчербицкий, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев** ўртоқларни ўринларидан туриб, гулдурос ва давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Депутатлар сессиянинг кун тартибини, шунингдек сессия ишлари тартибини бир овоздан тасдиқладилар.

Сессиянинг кун тартибида қуйидаги масалалар бор:

1. 1976 йилда СССР халқ хўжалигини ривожлантириш давлат плани тўғрисида.

2. СССРнинг 1976 йилги давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1974 йилги давлат бюджетининг ижроси ҳақида.

3. СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Кун тартибидаги биринчи масала юзасидан СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госплани Раиси депутат **Н. К. Байбаков** доклад қилди.

Кун тартибидаги иккинчи масала юзасидан СССР молия министри депутат **В. Ф. Гарбузов** доклад қилди.

Соат 14 да палаталарнинг мажлислар залида СССР Иттифоқ Совети Раиси депутат **А. П. Шитиков** раислигида СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг биринчи мажлиси очилди.

Депутатлар ва меҳмонлар **Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, М. А. Суслов, В. В. Шчербицкий, П. Н. Демичев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев** ўртоқларни қарсаклар билан кутиб олдилар.

Иттифоқ Совети мандат комиссиясининг вафот этган депутат ўрнига 1975 йил 28 сентябрда сайланган депутатнинг ваколатини текшириш тўғрисида мандат комиссияси раиси депутат **В. К. Месяц**нинг докладини тинглади.

Иттифоқ Совети Белоруссия ССРдаги Борисов сайлов округидан сайланган Иттифоқ Совети депутати З. М. Кругловнинг ваколатини танишга қарор қилди.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1976 йилги давлат плани тўғрисида, СССРнинг 1976 йилги давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1974 йилги давлат бюджетининг ижроси ҳақида Иттифоқ Совети план-бюджет комиссиясининг раиси депутат Г. И. Вашенко план-бюджет ва тармоқ комиссияларининг қўшимча докладини қилди.

* * *

2 декабрь куни соат 17 да палаталарнинг мажлислар залида Миллатлар Совети раиси депутат **В. П. Рубен** раислигида СССР Олий Совети Миллатлар Советининг биринчи мажлиси очилди.

Депутатлар ва меҳмонлар **А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов** ўртоқларни қарсаклар билан кутиб олдилар.

Миллатлар Совети план-бюджет комиссиясининг раиси депутат **Н. И. Масленников** СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1976 йилги давлат плани тўғрисида, СССРнинг 1976 йил давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1974 йилги давлат бюджетининг ижроси ҳақида план-бюджет ва тармоқ комиссияларининг қўшимча докладини қилди.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОНДА НАШР ЭТИЛГАН

Тошкентда Ўзбекистон нашриётлари босиб чиқарган энг яхши китоблар виставкаси «Съезддан съездгача» деб аталади. Бу виставка КПСС XXV съездига ва Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездига бағишланган.

Виставкага қўйилган китоблар экономика ва маданиятни ривожлантиришда республика меҳнаткашлари эришган муваффақиятлар тўғрисида ҳикоя қилади. Булардан кўплари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишланган. Стендларга ленинча халқлар дўстлигининг улуғворлиги тўғрисидаги мақолаларнинг тўпламлари, Карл Маркснинг ўзбек тилида нашр этилган «Капитал»ининг томлари, В. И. Ленин асарлари қўйилган. Л. И. Брежнев, партия ва ҳукумат бошқа раҳбарларининг асарлари ҳам шу китоблар билан ёнма-ён турибди. Экспозицияга ўзбек совет энциклопедиясининг дастлабки томлари, олимларнинг асарлари, Ўзбекистон ва қардош республика адибларининг асарлари қўйилган. «Прогресс» республика бўлими — янги нашриёт коллективи шарқ халқлари тилларида босиб чиқарган китобларини намойиш этмоқда.

Виставка стендларидан жой олган юзлаб нашрлар ёрқин суратлари, полиграфия жиҳатидан аъло даражада ижро этилганлиги билан кишини қувонтиради. Республика нашриётларининг ходимлари ва матбаачилари учун ушбу беш йиллик ғоят саховатли беш йиллик бўлди — уларнинг босиб чиқарган кўплаб асарлари катта-катта кўрикларда юқори баҳоларга сазовор бўлди.

Республикада йилига қарийб икки мингта китоб нашр этилмоқда, бу китобларнинг тиражи 40 миллион нусхадан ортади.

(ЎзТАГ).

Беш йиллик план бажарилди

Бухоро области саноатининг меҳнаткашлари КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини амалга ошира бориб, саноат маҳсулотини реализация қилиш юзасидан беш йиллик планни муддатидан илгари, 30 ноябрда бажардилар. Область саноатида беш йилликни якунловчи йили охиригача пландан ташқари 80 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулотни реализация қилиш мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ).

1976 ЙИЛДА СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госплани Раиси депутат Н. К. БАЙБАКОВ доклади

— Депутат ўртоқлар!

СССР Министрлар Совети ўнинчи беш йилликнинг биринчи йили — 1976 йилда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг КПСС Марказий Комитети Пленуми томонидан маъқулланган давлат планини сизнинг муҳокамангизга тақдим этади. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев таъкидлаб ўтганидек, ўнинчи беш йиллик сифат ва самарадорлик, халқ фаровонлигини янада ўстириш беш йиллиги бўлиши керак. 1976 йилнинг плани 1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари лойиҳасига, СССР министрликлари ва идоралари ҳамда иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг таклифларига асосан тайёрланди.

1975 ЙИЛ ПЛАНИНИНГ БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ

1976 йил плани ҳақида сизларга гапириб беришдан олдин тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йили — 1975 йил планининг бажарилиш якунларига қисқача тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз. Бу беш йилликда Коммунистик партия ишлаб чиққан ва узоқ вақтга мўлжалланган социал-иқтисодий сиёсатни амалга оширишда катта муваффақиятларга эришилди. Бу сиёсат ижтимоий ишлаб чиқаришни ўстириш ва унинг самарадорлигини ошириш асосида совет халқининг турмуш даражасини бутун чоралар билан юксалтиришни кўзда тутади. КПСС XXIV съезди эълон қилган Тинчлик программаси изчил амалга оширилмоқда.

КПСС XXV съезди тўққизинчи беш йилликнинг социал-сиёсий ва иқтисодий якунларини тўплайди. Аммо биз ҳозирнинг ўзидаёқ жуда аниқ айта оламизки, совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида КПСС XXIV съезди Директиваларига мувофиқ экономикани муттасил тез суръатлар билан ривожлантиришга муваффақ бўлди. Мамлакатнинг иқтисодий ва илмий-техникавий потенциали ўсди, буюк социал программа бажарилди. Социалистик давлатларнинг ҳамдўстлиги мустаҳкамланмоқда, уларнинг тинчлик ва социализм манфаатларини кўзлаган қардошларча ҳамкорлиги тобора ривожланмоқда. Буларнинг ҳаммаси Совет Иттифоқининг халқаро майдондаги обрў-эътиборини тағин ҳам кўпроқ оширади.

Хўжалик соҳасидаги муваффақиятларимиз умумлаштирилган тарзда миллий даромаднинг ўсишида акс эттирилади. Миллий даромад ўтган йилдагига нисбатан 4 процент кўпаяди ва 362 миллиард сўмни ташкил этади.

Бу йил экономиканинг етакчи тармоғи бўлган саноатда ишлаб чиқариш ҳажми планда белгиланган 6,7 процент ўрнига 7,5 процент ортади. Бир йил ичида маҳсулотни ўсиши 36 миллиард сўмликдан кўпроқ бўлади, шу жумладан пландан ташқари 6 миллиард сўмдан кўпроқ ортади. Илмий техника тараққиётини белгиловчи машинасозлик, химия, нефть-химия, газ саноати ва бошқа бир қанча саноат тармоқлари каби соҳалар тез суръатлар билан ривожланди. Ишлаб чиқаришнинг техникавий даражаси, маҳсулотнинг сифати йил сайин ошиб боряпти, машина-ускуналарнинг янги прогрессив турлари ва технология жараёнлари жорий қилиняпти. Ижтимоий меҳнат унумдорлиги ортиб боряпти. 1975 йилда саноатда меҳнат унумдорлиги 5,9 процент кўпайди ва маҳсулот ўсишининг бешдан тўрт қисмига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилди.

Партия XXIV съездининг, КПСС Марказий Комитети 1965 йил март Пленумининг қарорларига мувофиқ, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, унинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш юзасидан узоқ даврга мўлжалланган программа амалга оширилмоқда. Бу йил бутун қишлоқ хўжалик комплексига сарфланадиган капитал маблағлар ҳажми 31 миллиард сўмдан ортиб кетади, яъни 1974 йилдагига нисбатан 9 процент кўпаяди. Қишлоқ хўжалигига техника минерал ўғит етказиб бериш юзасидан белгиланган планлар бажарилди, мелиорация ишларининг миқёслари кенгайди.

Маълумки, бу йил об-ҳаво шароити жуда ноқулай келди. Бу ҳол қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг бир қанча кўрсаткичлари бўйича планда белгиланган даражада етиб олишимизга ҳалақит берди. Аммо шундай мураккаб вазиятда ҳам техника билан таъминлашнинг ўсганлиги қишлоқ хўжалик ходимларининг фидокорона меҳнати туфайли пахта ва бошқа баъзи маҳсулотларни етиштириш борасида план топшириқлари ошириб бажарилди. Гўшт, сут, тухум, жун етиштириш ва харид қилиш орта борди.

Транспортнинг ҳамма турлари тобора ривожланди. Умуман юк обороти ва пассажирлар ташиш юзасидан 1975 йил плани бажарилади.

Аввалги йиллардагидек бу йил ҳам капитал қурилишнинг улкан программаси амалга оширилди. Бу йил 114 миллиард сўмликдан зиёд, ёки 1974 йилдагига нисбатан 8,2 процент кўп капитал маблағ ўзлаштирилади. Бунинг натижасида 1975 йилнинг охирига бориб мамлакатнинг асосий ишлаб чиқариш фондлари қарийб 800 миллиард сўмни ташкил этади.

Партиянинг XXIV съезди қарорларига мувофиқ, бу йил совет халқининг турмуш даражасини оширишни юксалтириш соҳасида муҳим тадбирлар амалга оширилди. Ойлик иш ҳақи минимумини ойига 70 сўмга етказиш ва бутун мамлакат территориясида ишлаб чиқариш тармоқларида ўртача ҳақ олаётган ишчилар ва хизматчиларнинг ставкалари ва окладларини ошириш тугалланмоқда. Барча районларда халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ишлаётган ва ойига 70 сўмгача иш ҳақи олаётган ходимлардан солиқ олиш бекор қилинмоқда ва 71 сўмдан тортиб 90 сўмгача тўланадиган иш ҳақидан олинадиган солиқ ставкалари учдан бир қисмидан кўпроқ миқдорда камайтирилмоқда. Инвалидлар, ишчилар ва хизматчилар баъзи категорияларининг социал страхованиеси яхшиланди. Улуғ Ватан уруши инвалидларига ва ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига қўшимча имтиёзлар берилди. Бошқа бир қанча тадбирлар ҳам амалга оширилди.

Бу йил турмуш даражасини ошириш соҳасида кўриладиган тадбирлар туфайли аҳоли қўшимча равишда 5 миллиард сўм даромад олади. Бундан ташқари, аҳоли 1948 йилги давлат ички заёми облигациялари ҳақини тўлаш ҳисобига 1 миллиард сўм олади.

1975 йилда аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар ўтган йилдагига нисбатан 4,2 процент кўпаяди.

1975 йилда чакана товар обороти сал кам 208 миллиард сўмни ташкил этади ёки 6,8 процент ортади. Чакана товар оборотининг структурасида прогрессив силжишлар содир бўлмоқда, — озиқ-овқат маҳсулоти бўлмаган товарларнинг ва юқори сифатли озиқ-овқат маҳсулотларининг ҳиссаси кўпаймоқда.

Халқнинг уй-жой шароитини доим яхшилаб бориш — Коммунистик партия ва Совет ҳукумати социал сиёсатининг муҳим йўналишидир. Бу йил маблағ ажратиб бериладиган барча манбалар бўйича жаъми 109 миллион квадрат метрдан зиёд уй-жой бинолари фойдаланиш учун топширилади. Қарийб 11 миллион киши янги квартиралар олади ва ўзининг уй-жой шароитини яхшилайди.

Соғлиқни сақлаш, маориф, маданиятни ривожлантиришга, меҳнаткашларнинг меҳнат ва дам олиш шароитларини яхшилашга катта эътибор берилди.

Мамлакатнинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш ва халқ фаровонлигини ошириш йўлида эришилган муваффақиятлар — совет кишилари меҳнат ғайрат-шижоатининг ўсганлиги, Коммунистик партиянинг ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга, халқ хўжалигини планлаштириш ва бошқаришни яхшилашга қаратилган изчил йўлини амалга ошириш натижасидир.

Аммо хўжалик ва маданий қурилишдаги муваффақиятларимизга ҳаққоний баҳо берарканмиз, шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, агар министрликлар, идоралар, бирлашмалар, корхоналар, қурилишлар, колхоз ва совхозларнинг ишида қийинчилик ва камчиликлар рўй бермаганида янада яхшироқ натижаларни қўлга киритган бўлур эдик.

Айрим министрликлар маҳсулотни реализация қилишнинг умумий ҳажми бўйича планларни ошириб бажарганликлари ҳолда, халқ хўжалиги ғоят муҳтож бўлган буюмларнинг бир қанча энг муҳим турларини ишлаб чиқариш юзасидан берилган топшириқларни тўла бажармаётирлар. Бу гап жумладан, Қора металлургия, Оғир машинасозлик ва транспорт, Химия ва нефть машинасозлиги министрликларига тааллуқлидир. СССР Енгил саноат министрлиги газлама, пойафзал ва трикотаж буюмларнинг баъзи турларини ишлаб чиқариш ва етказиб бериш планини бажармаётир, маҳсулотнинг хиллари етарли даражада кўпайтирилмаётир ҳамда маҳсулотни сифати кўнгилдагидек яхшиланмаётир.

Саноатдаги корхоналарнинг бир қисми бир меъёрда ишламаяпти, маҳсулот ишлаб чиқариш ва унинг сифатини яхшилаш юзасидан давлат план топшириқларини бажармаяпти.

(Давоми иккинчи бетда).

1976 ЙИЛДА СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

(Боши биринчи бетда).

Қишлоқ хўжалигида ҳам ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини ўстириш, моддий ресурсларни тежаш соҳасида катта резервлар бор. Бунда гап аввало техникадан, экинзорлардан, хусусан суғориладиган майдонлардан, минерал ўғит ва озуқадан янада рационал фойдаланиш тўғрисида, ҳосилнинг нобуд бўлишига барҳам бериш, ишлаб чиқариш ва меҳнатни яхши ташкил этиш тўғрисида боряпти.

Капитал қурилишда жиддий нуқсонлар бор. Саноатнинг энергетика, металлургия, химия, машинасозлик ва шулар сингари бир қанча етакчи тармоқларида асосий фондларни ва ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш юзасидан берилган топшириқлар қониқарсиз бажарилмоқда. Қурилишда меҳнат унумдорлигининг ўсиши суст бормоқда.

Корхоналар ва бирлашмалар қурилишлар, колхоз ва совхозларнинг коллективларини юқорида кўрсатиб ўтилган камчиликларни бартараф қилишга сафарбар этиш, министрликлар, идоралар, иттифоқдош республикалар министрлар Советларининг барча давлат ва хўжалик бошқармаси органларининг халқ хўжалигида мавжуд бўлган ички резервлардан фойдаланиш соҳасидаги ишларини яхши йўлга қўйиш зарур.

1976 ЙИЛ ПЛАНИНИНГ СОЦИАЛ ВА ИҚТИСОДИЙ ВАЗИФАЛАРИ

Бизнинг мамлакатимиз 1976 йилда коммунистик қурилишнинг янги босқичига қадам қўяди. 1 декабрда КПСС Марказий Комитетининг Пленуми бўлди. Пленумда Марказий Комитетнинг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев катта нутқ сўзлади. Бу нутқда ўнинчи беш йилликда халқ хўжалигининг ривожланиши чуқур таҳлил этилди, экономикани янада юксалтириш ва халқ фаровонлигини ошириш соҳасидаги энг муҳим вазифалар белгилаб берилди.

Л. И. Брежневнинг нутқида баён қилинган қоидалар ва хулосалар партия, совет, касаба союз ва хўжалик органларининг ташкилотчилик ишини юксак даражага кўтаришда, ўнинчи беш йиллик планини муваффақиятли амалга ошириш учун оммавий социалистик мусобақани тағин ҳам юксалтиришда катта роль ўйнайди.

Ўнинчи беш йиллик биринчи йилининг топшириқлари халқ фаровонлигини янада юксалтиришнинг энг муҳим замини сифатида бутун ишимизнинг самарадорлигини, сифатини ошириш ғояси билан суғорилган. Халқ хўжалиги пропорциялари, ишлаб чиқариш потенциалини ошириш, ресурсларни тақсимлаш бунга бўйсундирилган.

1976 йил планида қуйидагилар кўзда тутилади:

Мамлакат экономикасини муттасил ривожлантириш, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, давлатимизнинг мудофаа қувватини кучайтириш;

Халқ хўжалиги барча тармоқларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини ўстириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш;

ижтимоий меҳнат унумдорлигини ўстириш, халқ истеъмол қиладиган товар ресурсларини кўпайтириш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантиришга мувофиқ суръатда халқ турмушини юксак даражага кўтариш.

Планда ишлаб чиқариш қувватларидан, моддий ва молиявий ресурслардан, капитал маблағлардан самаралироқ фойдаланиш негизида тармоқлараро пропорциялар ва тармоқларнинг ички пропорциялари яхшиланади.

Меҳнат унумдорлигини ошириш аввалгидек ҳозирда ҳам ижтимоий ишлаб чиқаришни ўстиришнинг энг муҳим манбаидир. Миллий даромад ўсишининг 86 процентига, саноат маҳсулоти ўсишининг қарийб 80 процентига, темирйўл транспортида юк ташишни кўпайтиришнинг қарийб 95 процентига, қурилиш-монтаж ишлари ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ўсишининг юз процентига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришиш мўлжалланади. Бу эса таҳминан 4 миллион кишининг меҳнатини амалда тежашни таъминлайди.

Планда халқ хўжалигининг барча тармоқларида ишлаб чиқариш қувватларидан самаралироқ фойдаланиш кўзда тутилади. Техника билан қайта қуроллантириш, ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилиш ва кенгайтириш учун сарф қилинадиган капитал маблағларнинг ҳиссаси анча ортади.

Саноатнинг бир ўзидагина маҳсулотнинг таннархини камайтириш йўли билан 3 миллиард сўмдан зиёд маблағ тежалади.

Халқ хўжалиги тармоқларини ривожлантириш ва ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш соҳасида планда кўзда тутилган тадбирлар 1976 йилда миллий даромадни 5,4 процент кўпайтиришни таъминлайди. Миллий даромаднинг абсолют ўсиши 1975 йилдаги 14 миллиард сўм ўрнига 19,5 миллиард сўмни ташкил этади. Миллий даромадни истеъмол қилиш фондининг белгиланган ҳажми аҳолининг реал даромадларини кўпайтириш ва ишчилар ҳамда хизматчиларнинг иш ҳақини, колхозчиларнинг меҳнат ҳақини янада ошириш, аҳолининг социал таъминотини яхшилаш имконини беради.

Доклад қисқартирилган ҳолда босилди.

1976 йилга мўлжалланган, энг муҳим халқ хўжалик пропорциялари, шундан кейинги йилларнинг план топшириқларини муваффақиятли бажариш учун шарт-шароитлар вужудга келтиражагини таъкидлаб ўтиш керак.

САНОАТ

Саноат экономикани ривожлантириш ва халқнинг турмуш даражасини оширишда етакчи роль ўйнайди. 1976 йилда саноат маҳсулоти ҳажми 4,3 процент, шу жумладан «А» группасида 4,9 процент ва «Б» группасида 2,7 процент кўпаяди. 1975 йил ҳосилидан етарли миқдорда қишлоқ хўжалик хом ашёси олинмаганлиги, шунингдек янги қувватларни ишга туширишдаги қолоқлик маҳсулот тайёрлаш ва хусусан «Б» группасида маҳсулот тайёрлаш ўсиши суръатларининг нисбатан юксак даражада бўлмаслигига сабаб бўлди.

Энергетика ва ёқилғи саноати янада ривожлантирилади. 1976 йилда 1.095 миллиард киловатт-соат электр қуввати ҳосил қилинади. Атом станциялари ва гидро станцияларда электр қуввати ҳосил қилиш анча кўпайтирилади. 520 миллион тоннадан зиёд нефть ва газ конденсати, 313 миллиард куб метр газ ва 715 миллион тонна кўмир қазиб чиқарилади. Нефть маҳсулотлари ишлаб чиқариш ортади, уларнинг хиллари кўпайтирилади. Бу эса халқ хўжалигининг электр-энергия, ёқилғи ва нефть маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини таъминлаш имконини беради.

Шу билан бирга министрликлар ва идоралар, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари ёқилғи — энергетика ресурсларидан рационал ва тежаб фойдаланиш, ўринсиз сарфлар ва нобудгарчиликка йўл қўймаслик чораларини кўришлари керак.

Қора металлургия ишлаб чиқаришнинг техникавий даражаси анча ўсган бир пайтда янги беш йилликка қадам қўймоқда. 1976 йилда 147 миллион тонна пўлат эритилади. Қарийб 103 миллион тонна қора металл прокати ва 17 миллион тонна пўлат қувурлар ишлаб чиқарилади.

Рангли металлургияда алюминий, мис, қўрғошин, никель ва бошқа металлар ишлаб чиқариш кўпаяди. Кончилик-саралаш корхоналарида янги қувватларни тезроқ ишга тушириш ва хом ашёни қайта ишлашнинг ҳамма босқичларида ундан ҳосил қилинадиган металлар миқдорини кўпайтириш — СССР Рангли металлургия министрлигининг энг муҳим вазифасидир.

1976 йилда химия саноати ва нефть-химия саноатини илдам ривожлантириш давом эттирилади. Бу тармоқларнинг маҳсулоти сал кам 7 процент кўпаяди. Минерал ўғит ишлаб чиқариш 94,5 миллион тоннага етказилади. Ўсимликларни муҳофаза қилиш химиявий воситаларини ишлаб чиқариш 5 процентдан зиёд ортади. Синтетик смола ва пластик массалар ишлаб чиқариш қарийб 9 процент кўпайиб, 3,1 миллион тоннага етказилади. Полистирола, полиэтилен ва пластмассанинг бошқа турларини ишлаб чиқариш анча кўпайтирилади. 1 миллион тоннадан зиёд химиявий тола ва калава ишлаб чиқарилади.

Целлюлоза ишлаб чиқариш 6 процентдан зиёд ортади. Қоғоз саноати министрлиги целлюлоза-қоғоз корхоналарининг қувватларини тўла ўзлаштириш учун амалий чоралар кўриши керак.

1976 йилда бинокорлик материалларининг ҳамма турларини кўпроқ ишлаб чиқариш кўзда тутилади. 126 миллион тоннадан зиёд цемент, 8 миллиард шартли плитка шифер, сал кам 288 миллион квадрат метр қурилиш ойнаси ишлаб чиқарилади. Бинокорлик материалларининг хилларини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш керак.

Планда машинасозлик ва металл ишлаш саноати маҳсулотини 8,6 процент кўпайтириш мўлжалланади. Атом электростанциялари, металлургия, химия, нефть саноати, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати учун технология ускуналарини, прогрессив металл қирқиш станокларини, шунингдек, ҳисоблаш техникасининг приборлари ва воситаларини ишлаб чиқариш тез суръатлар билан ривожлантирилади.

Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш учун трактор, қишлоқ хўжалик машиналари ва ускуналарини, шу жумладан дон комбайнларини, чорвачилик ва озуқа тайёрлаш учун керакли машиналарни кўпроқ ишлаб чиқариш кўзда тутилган.

Ишчиларни оғир ва сермеҳнат ишлардан халос қилиш, юк ортиш-тушириш ва транспорт операцияларини механизациялаштириш даражасини ошириш, меҳнат шароитини яхшилаш имконини берадиган машина ва ускуналар ишлаб чиқаришни тезроқ кўпайтиришга алоҳида эътибор берилди.

Реализация қилишнинг умумий ҳажми бўйичагина эмас, балки шартномаларда белгиланган муддатларда номенклатура ва заказлар бўйича ҳам планни бажариш — машинасозлик бирлашмалари ва корхоналарнинг энг муҳим вазифасидир.

Халқ истеъмол қиладиган молларни ишлаб чиқарувчи тармоқлар меҳнаткашларнинг турмуш даражасини доим юксалтира бориш программасини амалга оширишда муҳим роль ўйнайди. 1976 йил планида аҳолининг эҳтиёжларини тўлароқ таъминлаш учун ана шу товарларни кўпроқ ишлаб чиқариш, уларнинг хиллари ва сифатини яхшилаш кўзда тутилади. Шу соҳаларни техника билан қайта таъминлаш давом эттирилади.

Енгил саноатда жун ва шойи газлама, трикотаж буюмлар, гилам-шолчалар ишлаб чиқариш 5,7 процент кўпайтирилади. Аҳоли яхши ишлов берилган газлама, тўр ва уқалар, янги хил структура ва тусдаги кийим-кечакларни, замонавий пойафзал, чинни-фаянс асбобларни ва бошқа молларни кўпроқ миқдорда олади.

Озиқ-овқат саноатида озиқ-овқат маҳсулотлари, шу жумладан кондитер ва нонбулка маҳсулотлари, дудланган гўшт ва колбаса маҳсулотларини, консерва, макарон ва ёрма маҳсулотларини, озиқ-овқат ярим фабрикатларини ,пиво ва бошқа товарларни ишлаб чиқариш кўпайтирилади ҳамда уларнинг ассортименти кенгайтирилади.

Маданий-маиший товарлар ва рўзғор буюмлар ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш кўзда тутилади. 1976 йилда 20,5 миллиард сўмлик ёки 7,2 процент кўп шундай товарлар ишлаб чиқарилади.

ФАН ВА ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЕТИ

1976 йил планининг топшириқлари фан ва техникани янада ривожлантиришга, фан ва техника ютуқларидан моддий ишлаб чиқариш ва меҳнаткашлар маиший турмушининг ҳамма соҳаларида кенг кўламда фойдаланишга суянади.

1976 йилда фундаментал фанларни ва татбиқий фанларни ривожлантириш, янги техникавий воситалар ва технологик жараёнларни вужудга келтириш, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаш, маҳсулотнинг сифат характеристикаларини яхшилаш кўзда тутилади. 200 дан ошиқ энг муҳим илмий-техникавий проблемалар юзасидан илмий тадқиқотлар комплекси ва конструкторлик ечимлари бажарилиши керак. Ишлаб чиқаришда давлат планига мувофиқ 4 мингдан ошиқ янги машиналар, ускуналар, асбоблар ва маҳсулотларни, шу жумладан 650 га яқин энг муҳимларини ўзлаштириш мўлжалланади. Шу планга кўра, 200 га яқин янги технологик жараёнлар, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаш воситаларини жорий этиш кўзда тутилади.

Машинасозлик маҳсулотининг янги хил серунум турлари ишлаб чиқарила бошлайди. Шу жумладан, атом электр станциялари учун қуввати 1 миллион киловаттга борадиган реактор, қуввати 500 мегаватт ва 800 мегаваттга борадиган янада серунум якка валли буғ турбиналари, газ ҳайдовчи станциялар учун қуввати 16 мегаваттга борадиган газ турбиналари, йилига 300 минг тонна этилен ишлаб чиқарадиган ва айни маҳалда шунга йўлдош маҳсулотлар олинадиган технологик линия, 75 тонна юк кўтара оладиган БелАЗ самосвал автомобиллари, КамАЗ оиласидан 14 тонна ва 16 тонна юк кўтара оладиган автопоездлар ва бошқа кўп маҳсулотлар ишлаб чиқарила бошлайди.

Нефть ва газ саноатида прогрессив технологиядан фойдаланиш, янги пармалаш асбоблари ва эритмалар қўллаш ҳисобига нефть қудуқларини эксплуатацион пармалаш тезлиги ойига ҳар бир станокда 1510 метргача, газ қудуқларини пармалаш 620 метргача етади.

Қора металлургияда юзга яқин янги тежамли прокат хиллари, шу жумладан совуқлайин шакллантирилган 50 та прокат ишлаб чиқариш ўзлаштирилмоғи лозим.

1976 йил жун саноатида биринчи марта рапирали серунум тўқув станоклари, ип-газлама саноатининг йигирув цехларида қўш барабанли тароқ машиналари жорий этила бошлайди. Бу машиналарнинг иш унуми мавжуд машиналарникига нисбатан 5-6 баравар юқори бўлади.

Ҳисоб техникасини жорий этиш юзасидан катта-катта ишлар бажариш мўлжалланади. Умумий аҳамиятдаги ишга туширила диган электрон-ҳисоб машиналарининг жами қуввати 1975 йилдагига нисбатан 1,7 баравардан кўпроқ ошади.

Маҳсулот сифатини ошириш вазифалари муваффақиятли ҳал этилмоғи учун министрликлар, корхоналар ва бирлашмаларнинг раҳбарларига технологик интизомга риоя этиш, ишлаб чиқаришни ташкил этишни яхшилаш, техникавий контролни кучайтириш юзасидан қўядиган талабларини кучайтиришлари зарур. Шунингдек янги хил маҳсулотлар ишлаб чиқаришни тезлаштириш ва жорий этиш учун илмий тадқиқот, лойиҳа ва конструкторлик ташкилотларининг масъулиятини ошириш керак.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

1976 йил планида қишлоқ хўжалигини комплекс ривожлантириш юзасидан партиямиз ишлаб чиққан программа амалга оширилиб борилишига катта эътибор берилган. Аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига ва саноатнинг хом ашёга ўсиб бораётган эҳтиёжлари янада тўлароқ қондирилиши шуларга кўп жиҳатдан боғлиқ.

Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти —121 миллиард сўмдан ошади, бу пул ўтаётган беш йилликдаги йиллик ўртача даражасидан 7 процент ошади. Ялпи дон ҳосили тўққизинчи беш йилликдаги ўртача йиллик ишлаб чиқаришдан 14 процент ошиши мўлжалланган. Кунгабоқар, картошка, сабзавот ва хўл мева, пахта, қанд лавлаги етиштириш ва харид қилиш юзасидан ўсиш анчагина бўлиши кўзда тутилади. Бу йилги қаттиқ қурғоқчилик сабабидан ем-хашак етишмаслиги чорвачилик маҳсулотларини етиштиришга муайян даражада таъсир ўтказади. Шу муносабат билан колхоз ва совхозлар чорва қишловини таъминлаш, уни мумкин қадар сақлаб қолиш, имконияти бўлган жойларда урғочи чорвани кўпайтириш, чорва маҳсулдорлиги пасайишига йўл қўймаслик чораларини кўришлари зарур.

1976 йил қишлоқ хўжалигига 380 мингга яқин трактор, 270 мингта юк автомобили ва махсус автомобиллар, 97 мингдан ошиқ ғалла ўрим комбайнлари етказиб берилади. Колхозлар ва совхозлар кўпроқ кучли трактор ва кўп юк ортадиган автомобиллар олади. Етказиб бериладиган қишлоқ хўжалик машиналари 4 миллиард сўмликкача боради ёки 5,9 процент кўпаяди. Чорвачилик учун ва ем-хашак тайёрлаш учун техника етказиб бериш айниқса кўпаяди.

1976 йилда қишлоқ хўжалигига 78,6 миллион тонна минерал ўғит ва озуқа фосфати етказиб берилади ёки шу йилгидан 3 миллион тонна кўп ўғит ва фосфат, шу жумладан 2 миллион тонна кўп фосфорли ўғитлар етказиб берилади.

1976 йилда қишлоқ хўжалигини комплекс ривожлантиришга сарфланадиган давлат капитал маблағлари ҳажми 21,3 миллиард сўм миқдорида ёки 6 процент ошадиган қилиб белгиланган. Бундан ташқари колхозлар шу мақсадларга ўз маблағларидан 10,1 миллиард сўм сарфлайди.

1976 йилда давлат маблағлари ҳисобидан 872 минг гектар суғориладиган ерлар деҳқончилик қилиш учун тайёр ҳолга келтирилади, 919 минг гектар ернинг захи қочирилади, 8,7 миллион гектар майдондаги яйловларга сув чиқарилади. Бундан ташқари колхозлар ўз маблағлари ҳисобига 206 минг гектар ерни, шу жумладан 176 минг гектар пичанзор ва яйловларни суғоришни мўлжаллаб турибдилар.

Саноат кўламида гўшт етиштиришни кўпайтириш учун 1976 йилда 34 миллион бош парранда боқиладиган фабрикаларни, 612 минг бош чўчқа ҳамда 80 минг бош қорамол бузоқлари етиштирадиган ва боқадиган комплексларни ишга тушириш мўлжалланади.

Планда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорига тўла мувофиқ ҳолда РСФСРнинг қора тупроқ бўлмаган зонасида қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга капитал маблағ ва материал-техника ресурслари ажратиш кўзда тутилган.

ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Мамлакатимиз экономикасини ривожлантириш учун транспортнинг тўхтовсиз ишлаб туриши катта аҳамиятга эга. Халқ хўжалиги ва аҳолининг эҳтиёжларини қондириш учун планда транспорт ҳамма турлари юк оборотини 5,7 процент ва пассажир оборотини 5 процент ошириш мўлжалланади. Нефть қувур транспорти анча тез суръатлар билан ривож топади. Унинг юк обороти 17 процент ва автомобиль транспортининг юк обороти 6,5 процент кўпаяди.

Байкал-Амур магистралини қуришга катта-катта маблағлар ажратилади.

Денгиз флоти иши самарадорлигини ошириш мақсадларида порт хўжалигини ривожлантириш мўлжалланади. Ленинград, Туапсе, Измаил портларида ва бошқа портларда юк ортиш-тушириш комплекслари фойдаланишга топширилади.

Планда қаттиқ қопламали 15 минг километр йўл қуриш кўзда тутилган.

Пассажирлар ташишда ҳаво транспорти ва автомобиль транспорти устун даражада ривож топади. Аэрофлотнинг пассажирлар ташиши 7,4 процент кўпаяди.

Алоқа воситалари, радио эшиттириш ва телевидениени ривожлантириш юзасидан катта-катта ишлар бажарилади. 1976 йилда шаҳар телефон станцияларининг сиғими 6,7 процент ва қишлоқ жойлардаги телефон станцияларнинг сиғими 8,3 процент кўпаяди. Телевизион станциялар миқдори ва радио эшиттириш станцияларининг қуввати кўпаяди.

ҚАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Халқ хўжалигига ҳамма молиявий манбалар бўйича капитал харажатлар умумий ҳажми 116,8 миллиард сўм миқдорида қилиб ёки таққослама нархларда 4 процент ошадиган қилиб белгиланди. Шу билан бирга давлат капитал маблағлари 102 миллиард сўмни ташкил этади ёки 5,1 процент кўпаяди.

1976 йилги капитал маблағларни планлаштиришда халқ хўжалигининг ёқилғи, металл, электр энергияси, металлургия машина-ускуналари ва бошқа хил машина-ускуналарга бўлган эҳтиёжларини янада тўлароқ қондириш, қишлоқ хўжалигига минерал ўғит ва техника етказиб беришни кўпайтириш, енгил саноат, озиқ-овқат ва гўшт-сут саноатини ривожлантириш масалаларини ҳал этиш зарурлиги назарда тутилган. Шу соҳалар бўйича капитал маблағлар ва қурилиш-монтаж ишларини умуман халқ хўжалигига нисбатан янада юксак суръатлар билан ўсиши кўзда тутилган.

Ишлаб чиқаришдан ташқари соҳаларга каттагина капитал маблағлар сарфлаш кўзда тутилади. Бу маблағлар ҳамма молиявий манбалар бўйича 25,2 миллиард сўмни ташкил этади, шулардан давлат капитал маблағлари 20,5 миллиард сўмга боради ва уй-жой, коммунал қурилишларни ҳамда маданий-маиший қурилишларни каттароқ кўламларда давом эттиришга имкон беради.

Капитал маблағларни концентрациялаш ҳамда ишлаб чиқариш қувватларини ўз вақтида ишга солиш мақсадларида ишлаб чиқаришга оид қурилишларга ажратувчи давлат капитал маблағлари умумий ҳажмининг учдан икки ҳиссаси янги қурилишлар сони чекланган ҳолда ишга тушириладиган қурилишларга йўлланади.

Докладда энергетика саноати, қора металлургия, нефтни қайта ишлаш саноати, машинасозлик, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарувчи соҳаларнинг 1976 йилда ишга тушириладиган объектлари айтилган.

Капитал қурилиш планининг сўзсиз бажарилиши ва ишлаб чиқариш қувватларининг ишга туширилиши ўнинчи беш йилликнинг кейинги йилларида ишлаб чиқаришни ўстириш ва ўнинчи беш йиллик топшириқлари муваффақиятли бажарилиши учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга.

ХАЛҚНИНГ МОДДИЙ ВА МАДАНИЙ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИ ЮКСАЛТИРИШ

Халқ фаровонлигини юксалтириш юзасидан 1976 йилги план вазифалари партиямиз ишлаб чиққан узоқ муддатли социал программа билан белгилаб берилади. Миллий даромад, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришнинг кўпайиши ҳамда хизмат кўрсатиш соҳалари ривож топишига мувофиқ аҳоли жон бошига реал даромадларни 3,7 процент кўпайтириш мўлжалланади. Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 150 сўмгача оширилади ёки 2,7 процент кўпаяди, колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақ ойига 98 сўмгача етади ёки 5 процент кўпаяди.

1976 йилда халқ турмуш даражасини ошириш борасидаги тадбирларга 4,7 миллиард сўм ажратилади. Бу маблағлар шу йилнинг охирида ўтказилган мамлакатнинг ҳамма районларида ишлаб чиқариш соҳаларидаги ўртача ҳақ олувчи ходимлар иш ҳақи, ставкалари ва окладлари минимумини 70 сўмгача оширишга мўлжалланади. Бундан ташқари бир қанча районларда ишлаб чиқаришдан ташқари соҳалардаги ўртача ҳақ оладиган ходимларнинг ойлик ставкалари ва окладлари минимум 70 сўмгача оширила бошланади.

Жамоат истеъмол фондлари 5 процент кўпаяди ва 94 миллиард сўмга етади. Бу нарса халқ маорифи, маданият ва соғлиқни сақлаш ишлари, пенсия, нафақа, стипендиялар тўлаш янада ривож топишини таъминлайди ҳамда аҳолига социал-маданий хизмат кўрсатишнинг бошқа турларини амалга оширишга имкон беради.

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ва уларнинг ресурсларини кўпайтириш юзасидан планда белгиланган ҳажмларга асосан чакана товар оборотини 216 миллиард сўмга чиқариш ёки шу йилдагига нисбатан 3,6 процент кўпайтириш мўлжалланган. Аҳоли талабларини янада тўлароқ қондириш учун СССРнинг министрликлари ва идоралари, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига камида 3 миллиард сўмлик қўшимча товар ресурсларини излаб топиш топширилган.

Аҳолини озиқ-овқат моллари, шу жумладан нонбулка, ёрма, қанд ва бошқа маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилашга катта эътибор берилади. Сотиладиган балиқ 25 процент, ўсимлик мойи 6,6 процент, картошка 10 процентдан зиёд, сабзавот 13 процент кўпаяди.

Аҳолига хизмат кўрсатиш соҳаси янада ривож топади. Ҳақ тўланадиган хизмат ҳажми 8,2 процент кўпайиб, 25,2 миллиард сўмга етади. Маиший хизмат кўрсатиш ишлари 7,9 процент кўпайиб 5,8 миллиард сўмликдан ошади.

1976 йилда уй-жой ва коммунал қурилиш юзасидан катта программа амалга оширилади. Жами саҳни 111 миллион квадрат метрга борадиган уй-жойлар қурилади, бу миқдор шу йилдагидан 1,7 миллион квадрат метр кўпдир. Давлат маблағлари ҳисобидан 76,6 миллион квадрат метр уй-жой қуриб бериш мўлжалланади. Булар 11 миллион кишининг уй-жой шароитлари яхшиланишига имкон беради. Шу билан бирга уй-жой қурилишида каттагина камчиликлар борлигини ҳам айтиб ўтмоқ зарур. Шу беш йиллик ичида Украина ва Белоруссия республикаларигина ўзлари учун белгиланган ўртача смета нархларига мувофиқ уй-жой қурилишларини битказа олдилар. РСФСРнинг бир қанча областларида, Ўзбекистон, Қозоғистон, Тожикистон, Арманистон, Эстония республикаларида сметанинг ўртача қийматидан жиддий четлашиш ҳоллари юз берди.

Коммунал хўжаликни ривожлантириш борасида катта ишлар қилинади. Масалан, 1976 йилда газлаштирилган квартиралар сони 3,4 миллионта кўпаяди, йил охирига бориб, шаҳарлар ва шаҳар типидаги посёлкаларда жами 30,7 миллионтага ва қишлоқ жойларда 14 миллионтага етади. Ёхуд шаҳарлар ва шаҳар типидаги посёлкаларда жами квартираларнинг 69 процентини ва қишлоқ жойларда 57 процентини ташкил этади.

Планда мактабгача тарбия муассасаларидаги болалар сони 11,4 миллионтага қадар кўпайиши ёки 1975 йилдагига нисбатан 4,4 процентдан кўпроқни ташкил этиши кўзда тутилади. Давлат маблағлари ҳисобидан 1,2 миллион ўринли умумий таълим мактаблари, шу жумладан қишлоқ жойларда қарийб 700 минг ўринли умумий таълим мактаблари очилади.

Олий ўқув юртлари ва техникумларга студентлар қабул қилиш шу йилга нисбатан 21 минг киши кўпайтирилади. 1976 йилда олий ва ўрта махсус ўқув юртларини 1,8 миллиондан ошиқ мутахассис битириб чиқади, шу жумладан олий маълумотли 0,7 миллион мутахассис битириб чиқади.

1976 йилда 8,5 миллионта малакали ишчи тайёрланади. Шу билан бирга 2 миллиондан ошиқ киши ҳунар-техника мактабларини битириб чиқади.

1976 йил охирига бориб, касалхоналардаги ўринлар сони 3,1 миллионтага етади. Врачлар сони 860 минг кишидан ошади. Дори-дармон ва медицина техникаси ишлаб чиқариш 9 процент кўпаяди.

ТАБИАТНИ ҚЎРИҚЛАШ ВА ТАБИИЙ РЕСУРСЛАРДАН РАЦИОНАЛ ФОЙДАЛАНИШ

Атроф муҳитни қўриқлаш проблемаси энг катта социал ва иқтисодий проблемалардан бири бўлиб, бутун планетамизнинг халқлари шу проблема ҳал этилишидан ҳаётий манфаатдордирлар.

Давлат планида табиатни қўриқлаш ва табиий ресурслардан рационал фойдаланиш юзасидан махсус топшириқлар белгиланган. 1976 йилда сувни қўриқловчи иншоотлар қуриш суръатларини ва биринчи навбатда саноат узеллари, катта-катта чорвачилик комплекслари оқинди сувларини тозалайдиган иншоотлар қуриш, шунингдек шаҳарларнинг оқинди сувларини тозалайдиган станциялар қуриш суръатларини ошириш мўлжалланади. Саноат корхоналарида яроқсиз газ, зарарли моддаларни ушлаб қолувчи установкалар миқдори кўпайди. Тозаловчи янги установкалар қуриш ва ишлаб турганларини реконструкция қилиш учун ускуналар ишлаб чиқариш 11 процент кўпайтирилади.

СССРнинг министрликлари ва идораларига, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига ихота дарахтзорлари барпо этиш, қум маҳкамлаш ва тик қиямаликларни террасалаш йўли билан ерларни эрозиядан ҳимоя қилиш юзасидан ҳамда деҳқончилик ерларининг структурасини тиклаш юзасидан топшириқлар белгиланди.

Жаҳондаги ўрмон ресурсларининг чорак қисмидан кўпроғи СССР территориясида жойлашган. Планда амалда жами ўрмонзорларнинг ёнғиндан авиация ва ердаги воситалар билан қўриқланишини таъминлаш кўзда тутилади. Ўрмонларни касаллик ва зараркунандалардан биологик қўриқлаш тадбирлари ҳам ўтказилади. 1976 йилда табиатни қўриқлаш тадбирларига давлатнинг 1,7 миллиард сўмдан ошиқ капитал маблағларини сарфлаш мўлжалланади. Бундан ташқари саноат корхоналари, колхозлар ва совхозлар шу мақсадларга катта-катта маблағлар ажратадилар.

ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ КУЧЛАРИНИНГ ЖОЙЛАШТИРИЛИШИ ВА ХЎЖАЛИКЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНТИРИЛИШИ

1976 йил планида иттифоқдош республикалар ва иқтисодий районлар экономикасини янада ривожлантириш, уларнинг хўжаликларини ихтисослаштиришни чуқурлаштириш ҳамда комплекслилигини ошириш кўзда тутилади.

Мамлакат шарқий районларининг ишлаб чиқарувчи кучларини янада жадал ривожлантириш мўлжалланади. Ғарбий Сибирь текислигидаги нефть ва газ конлари базасида катта территориал — ишлаб чиқариш комплексини яратиш, шунингдек Саян, Братск — Усть-Илим комплексларини ва бошқа комплексларни яратиш давом эттирилади.

1976 йилда мамлакат бўйича нефть қазиб чиқариш асосан Ғарбий Сибирь ҳисобига кўпаяди. Бу ерда 180 миллион тонна нефть ва 46 миллиард куб метр газ қазиб чиқариш мўлжалланади. Газни қайта ишловчи заводлар қуриш, Тобольск ва Томск нефть химия комбинатларини қуриш давом эттирилади. Сургут ГРЭСининг иккинчи навбати қурила бошлайди.

Шарқий Сибирь иқтисодий районида электр энергетика, рангли металлургия, нефть химияси ва целлюлоза-қоғоз саноати, электртехника машинасозлиги, енгил саноат ва саноатнинг бошқа баъзи соҳалари айниқса юксак суръатлар билан ривож топади.

Қозоғистон ССР ва Ўрта Осиё республикаларида саноат ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш мўлжалланади. Бу ерларда электр энергия ҳосил қилишни, кўмир ва газ қазиб чиқаришни, рангли металлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш мўлжалланади.

Планга кўра СССРнинг Европа қисмида корхоналарни кенг кўламда реконструкция қилиш, шунингдек ишлаб турган ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишни яхшилаш юзасидан бошқа тадбирларни ўтказиш. Курск магнит аномалияси районида, Поволжье, Украина, Закавказьеда, Белоруссияда ҳамда бошқа республикалар ва районларда бир қанча катта-катта индустриал объектларни қуриш кўзда тутилади.

Барча иттифоқдош республикаларда қишлоқ хўжалиги уларнинг ихтисосланиши назарда тутилгани ҳолда янада ривож топади.

ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР

Чет мамлакатлар билан иқтисодий алоқалар совет экономикасини ривожлантириш учун тобора катта аҳамият касб этиб бормоқда. Совет Иттифоқининг ташқи савдо обороти юксак суръатлар билан ривожланмоқда. 1976 йилда у 13,6 процент кўпаяди. Социалистик мамлакатлар, биринчи навбатда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ташқи савдода бизнинг асосий шерикларимиз ҳисобланади. 1976 йилда Совет Иттифоқининг ташқи савдосида социалистик давлатлар салмоғи 57 процентга бориб қолади. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан экспорт ва импорт плани СССР билан шу мамлакатлар ўртасида 1976—1980 йилги халқ хўжалик планларини координациялаш асосида ишлаб чиқилган. Иқтисодий интеграцияни ва ихтисослашишни, саноатнинг айрим соҳаларини ривожлантиришда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ҳамкорлигини кучайтириш кўзда тутилади.

Келаси йили СССР билан ривожланаётган мамлакатларнинг ташқи иқтисодий алоқалари янада ривож топади. Уларга машина ва ускуналар етказиб берилади, экономиканинг кўпгина соҳаларини ривожлантиришда техникавий ёрдам кўрсатилади. Совет Иттифоқи ривожланаётган мамлакатлардан бундан аввалги йиллардаги сингари уларнинг халқ хўжалигимизга зарур миллий саноат маҳсулотларини ва анъанавий экспорт молларини олиб туради.

СССР Буюк Британия, Италия, АҚШ, ГФР, Финляндия, Франция, Япония саноат жиҳатидан ривож топган капиталистик мамлакатлар билан савдо-сотиқ қилувчи асосий мамлакатлар бўлиб қолади. Шу мамлакатлардан асосан замонавий машина-ускуналар, шу жумладан компенсацияга асосланган битимларга мувофиқ минерал ўғит ишлаб чиқариш, нефть ва газ саноатини, целлюлоза-қоғоз саноатини ва бошқа баъзи соҳаларни ривожлантириш учун мўлжалланган машина-ускуналар харид қилинади. Шу битимларга мувофиқ биз мана шу соҳалар ишлаб чиқарадиган маҳсулотнинг бир қисмини уларга юбориб турамиз.

Пировардида Н. К. Байбаков шундай деди:

Муҳокамангизга қўйилган 1976 йилги халқ хўжалик плани тиғиз бўлса-да, аммо амалга оширса бўладиган пландир. План топшириқларининг бажарилиши ҳамма министрликлар, идоралар ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларидан ишлаб чиқариш ички резервларини сафарбар этиш, фан-техника тараққиётини тезлаштириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, моддий ва молиявий ресурсларни ҳамма чоралар билан тежаш, маҳсулот сифатини яхшилаш юзасидан каттагина куч-ғайрат сарфлашларини талаб қилади. КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун кенг авж олдирилган социалистик мусобақа шунга ёрдам беради.

Партия, совет, касаба союз ва хўжалик органлари 1976 йилги планни амалга ошириш борасидаги кундалик ишларида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг партия Марказий Комитети декабрь (1975 йил) Пленумида сўзлаган нутқида олға сурилган қоидаларга оғишмай амал қилмоқликлари, корхоналарни самарали ишлатиш масалаларини ўз вақтида ҳал этишлари ва шу билан 1976 йилги план тўла ва ошириб бажарилишини таъминлашлари керак.

Коммунистик партия раҳбарлигидаги совет халқи келаси йилдаги фидокорона меҳнати билан янги, ўнинчи беш йилликда коммунистик бунёдкорлик планлари муваффақиятли амалга оширилиши учун мустаҳкам пойдевор яратишига шак-шубҳа йўқ. **(Қарсаклар).**

(ТАСС).

СССРнинг 1976 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА ВА СССРнинг 1974 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ ИЖРОСИ ҲАҚИДА

СССР молия министри депутат В. Ф. ГАРБУЗОВ доклади

Совет халқи КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, экономикани ривожлантиришнинг барча асосий йўналишларида катта муваффақиятларга эришди. Халқ хўжалигининг мунтасил ривожланиши таъминланди, мамлакатнинг иқтисодий ва илмий-техника қудрати бир мунча ўсди. Халқнинг турмуш даражаси анча яхшиланди, давлатнинг мудофаа қобилияти мустаҳкамланди.

Жамиятимиз ривожида эришилган катта муваффақиятлар Коммунистик партия сиёсатининг тўғрилигини ва самарадорлигини, унинг меҳнаткашлар туб манфаатларига тамомила мувофиқ эканлигини яна бир марта исбот қилди. Совет кишилари ленинчи партиянинг, унинг Марказий Комитетининг, Марказий Комитет Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг олиб бораётган ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан маъқуллamoқдалар ва қўллаб-қувватламоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг 1974 йилги декабрь ва 1975 йилги апрель Пленумларининг қарорлари, КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаати меҳнаткашларнинг сиёсий активлигини ва меҳнатдаги ғайрат-шижоатини янада жўш урдириб юборди. КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун, планларни тўла ва ошириб муваффақиятли адо этиш учун социалистик мусобақа бутун мамлакатда кенг қулоч ёйди. Йиллик планга қўшимча равишда 6 миллиард сўмликдан кўпроқ саноат маҳсулоти реализация қилинди.

Миллий даромад 1975 йилда анча ўсади ва жуда катта маблағни — 362 миллиард сўмни ташкил қилади. Саноат ишлаб чиқариши тез суръатлар билан ривожланди, унинг самарадорлиги ошди, саноатнинг структураси ва корхоналар ишининг техникавий-иқтисодий кўрсаткичлари яхшиланди. Саноатда меҳнат унумдорлигини ўстириш ва олинадиган фойдани кўпайтириш юзасидан топшириқ ошириб бажарилди.

КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленуми, партиянинг XXIII ва XXIV съездлари белгилаб берган қишлоқ хўжалигини юксалтиришнинг узоқ муддатга мўлжалланган программаси изчиллик билан амалга оширилмоқда. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг материал-техника базаси мустаҳкамланмоқда, химиялаштириш ва ерларни мелиорациялаш ишлари кенг авж олдирилди, колхозлар ва совхозларнинг экономикаси янада мустаҳкамланди. Бу эса халқ хўжалигининг ғоят муҳим тармоғи бўлган қишлоқ хўжалигини юксалтириш борасида партиямиз тутган йўл тўғри эканлигини тасдиқлайди.

КПСС XXIV съездининг қарорларига мувофиқ 1975 йилда совет кишиларининг турмуш даражасини ошириш юзасидан белгиланган кенг программани амалга ошириш давом эттирилди. Аҳолининг даромадлари ўсган сари халқ истеъмол моллари сотиш кўпайтирилмоқда, унинг хили кенгайтирилиб ва сифати яхшиланмоқда. Чакана товар обороти бир йил ичида 6,8 процент ўсди.

Аҳолига медицина хизмати янада ривожлантирилди умумий ўрта таълимга ўтиш тугалланмоқда, меҳнаткашларнинг бир қанча категориялари учун социал страхование яхшиланди.

Амалга оширилган тадбирлар натижасида аҳолининг реал даромади (аҳоли жон бошига ҳисоблаганда) бу йил 4,2 процент кўпаяди. Совет кишиларининг моддий ва маънавий талаб-эҳтиёжлари тўлароқ таъминланмоқда.

Уй-жой қурилиши жуда кенг миқёсда олиб борилаётганлиги туфайли совет кишиларининг уй-жой шароитлари йилдан-йилга яхшиланмоқда. 1975 йилда жами сатҳи 109 миллион квадрат метрдан кўпроқ уй-жой бинолари қурилди.

СССРнинг 1975 йилги давлат бюджети халқ хўжалик планининг муваффақиятли бажарилганлиги туфайли даромадлар бўйича 220,4 миллиард сўм миқдорида ёки планга нисбатан 101,8 процент, харажатлар бўйича — 217,6 миллиард сўм ёки 100,7 процент қилиб бажарилади; харажатларга қараганда даромадлар 2,8 миллиард сўм кўп бўлади.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг тўққизинчи беш йиллик планини бажаришда халқимиз шак-шубҳасиз муваффақиятларга эришди. Коммунистик партия белгилаб бераётган янги улуғвор планларни бажариш янада кўпроқ куч-ғайрат сарфлашни, зўр бериб ижодий меҳнат қилишни, бутун халқнинг жамоат бойлигини кўпайтириш учун кураш олиб боришни талаб қилади.

Совет кишилари шу вазифаларни шараф билан бажаришга, коммунистик жамият қурилишида янгидан-янги муваффақиятларга эришишга қаттиқ бел боғлаган.

Мамлакат хўжалик ва маданий ҳаётининг барча соҳаларида янги улуғ зафарлар йили — 1976 йилнинг давлат бюджети партия XXIV съезди белгилаган принципиал сиёсий йўл-йўриқлар асосида ва келгуси йил халқ хўжалик плани топшириқларига мувофиқ равишда тузилди.

КПСС Марказий Комитетининг СССР Олий Совети сессияси арафасида бўлиб ўтган пленуми СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1976 йилги давлат плани ва давлат бюджети лойиҳаларини асосан маъқуллади. КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев шу пленумда сўзлаган нутқида жамиятимизни социал ва иқтисодий ривожлантиришнинг туб масалалари юзасидан принципиал йўл-йўриқлар берилди ва муҳим вазифалар баён этилди.

Планда ва бюджетда Совет Иттифоқида олиб бориладиган иқтисодий қурилишнинг, мамлакат ишлаб чиқарувчи кучларини янада қудратли ўстиришнинг кенг миқёслари мужассамланган.

Бюджет халқ хўжалигини янада ривожлантиришни, меҳнаткашларнинг моддий турмуши ва маданий савиясини оширишни, совет давлатининг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашни зарур маблағлар билан таъминлаб туради.

СССРнинг давлат бюджети даромадлар бўйича 223,5 миллиард сўм, харажатлар бўйича 223,3 миллиард сўм миқдорида, даромадлар ҳаражатлардан 201 миллион сўм оширилган ҳолда тасдиқлаш учун СССР Олий Совети муҳокамасига қўйилади. Фан-техника тараққиёти суръатларини анча тезлаштириш, ички хўжалик резервларини янада тўлароқ сафарбар қилиш, материал-меҳнат ва молия ресурсларидан фойдаланишда иқтисодий тежашни кучайтириш юзасидан коммунистик партия томонидан қўйилган вазифалар бюджетда акс эттирилган.

Социалистик хўжалик даромадларининг ўсиши ижтимоий ишлаб чиқаришни ва миллий даромадни янада кўпайтиришга, меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулот таннархини камайтиришга ва унинг сифатини яхшилашга асосланган.

Давлат корхоналарининг оладиган фойдаси 109,8 миллиард сўмдан иборат бўлади ва шу йилги олинган фойдага қараганда 9,5 процент ошади.

Бутун фойданинг 41,2 проценти капитал маблағ учун, оборот маблағларини кўпайтириш, иқтисодий рағбатлантириш ва бошқа харажатлар учун корхоналар ва ишлаб чиқариш бирлашмалари ихтиёрида қолдирилади. Иқтисодий рағбатлантириш фондига ажратмалар 24,5 миллиард сўмга етади ёки 1975 йилдагига нисбатан 0,5 миллиард сўм миқдорида кўпайтирилади.

Товарларни ишлаб чиқариш ва реализация қилиш юзасидан план топшириқларини назарда тутиб, оборот солиғини бу йил кутилган миқдорига қараганда 2,7 миллиард сўм кўпайтириш назарда тутилган.

Колхозлардан даромад солиғи уларнинг даромадлари ўсишининг мавжуд ставкалари ва планларига мувофиқ 0,7 миллиард сўм миқдорида белгиланган.

Аҳолидан олинадиган давлат солиқлари планда кўрсатилган иш ҳақи фондини ҳисобга олган ҳолда белгиланди. Бюджетнинг даромад қисмида аҳолидан олинадиган солиқлар 19,6 миллиард сўмдан иборат ёки бюджетдаги барча даромадларнинг 8,8 процентини ташкил қилади.

1976 йилги план ва бюджет партиянинг ижтимоий ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва унинг самарадорлигини ошириш асосида халқнинг моддий турмуши ва маданий савиясини анча оширишга қаратилган иқтисодий сиёсатини изчиллик билан амалга оширишни таъминлайди.

Келгуси йилда ишчилар ва хизматчиларнинг иш ҳақини янада ошириш, социал страхованиесини яхшилаш тадбирлари амалга оширилади. Илгари аҳоли ўртасида тарқатилган заём облигацияларини муддатидан илгари тўлаш учун навбатдаги тиражларни ўтказиш кўзда тутилган. Халқнинг турмуш даражасини оширишга қаратилган тадбирлар учун 4,7 миллиард сўм ажратилади.

Ижтимоий истеъмол фондлари совет кишиларининг моддий ва маданий эҳтиёжларини таъминлашда тобора муҳим ўринни эгаллайди. Аҳолига ижтимоий истеъмол фондлари ҳисобидан текин медицина хизмати кўрсатилади ва билим берилади, пенсиялар, нафақалар ва стипендиялар тўланади. 1976 йилда ижтимоий истеъмол фондларининг умумий суммаси 94 миллиард сўмга, аҳоли жон бошига ҳисоблаганда ҳар йили 366 сўмга етади.

Коммунистик партия аҳолининг уй-жой ва маданий-маиший турмуш шароитини яхшилашга тинмай эътибор бериб, бу ишлар учун жуда катта маблағлар ажратмоқда. Келгуси йилда уй-жой, коммунал корхоналар, касалхоналар, мактаб ва бошқа маданий-оқартув муассасалар қурилиши учун 21,8 миллиард сўм маблағ ажратилади. Бу эса 11 миллион кишининг уй-жой шароитини яхшилашга, касалхоналардаги ўринларни 66 мингта кўпайтиришга, 1,2 миллион ўринли мактаблар қуришга, коммунал хўжалиги корхоналари тармоқларини кенгайтиришга имкон беради.

1976 йилда халқ хўжалигини маблағ билан таъминлаш учун бюджетдан, корхоналар ва хўжалик ташкилотларининг ўз маблағлари ҳамда кредит бериш ҳисобидан 227,5 миллиард сўм ажратилади. Бу эса шу йилдагига нисбатан 5,1 миллиард сўм кўп. Бу ресурслар фан-техниканинг энг янги муваффақиятларини ҳамда замонавий технологик жараёнларни ишлаб чиқаришга жорий этишга, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини кўпайтиришга, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кенгайтиришга имкон беради.

Совет фани иқтисодий ва ижтимоий ривожланиш, халқнинг турмуш фаровонлигини ва маданиятини ўстиришнинг улуғвор планларини бажаришга салмоқли ҳисса қўшмоқда. Келгуси йилда илмий-тадқиқотларни ривожлантириш учун 17,7 миллиард сўм ажратилади. Халқаро кескинликнинг юмшатилиши жаҳондаги барча мамлакатлар ўртасида иқтисодий ва маданий алоқаларни ривожлантириш учун қулай шарт-шароитлар яратмоқда. Бюджетда тенг ҳуқуқлилик ва ҳар икки томон учун манфаатли ҳамкорлик, бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик ва ўзаро ҳурмат принциплари негизида СССРнинг чет давлатлар билан ташқи савдо алоқаларини ва илмий-техникавий муносабатларини кенгайтириш билан боғлиқ тадбирлар ҳисобга олинган. Социалистик иқтисодий интеграция комплекс программасига мувофиқ Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан ҳамкорлик 1976 йилда янада ривож топади.

СССРнинг давлат бюджети — тинчлик ва бунёдкорлик бюджетидир.

1976 йилги план ва бюджет лойиҳаларида саноатнинг барча тармоқларини янада ривожлантириш, саноат ишлаб чиқариши структурасини яхшилаш, фан-техника тараққиётининг негизини ташкил этувчи тармоқларни тез ўстириш, истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кенгайтириш назарда тутилади.

1976 йилда бюджет, корхоналарнинг ўз маблағлари ва бериладиган кредит ҳисобидан саноат учун 120,6 миллиард сўм маблағ ажратилиб, 5,6 процент кўп маблағ ажратилади. Маблағларнинг асосий қисми мамлакат иқтисодий қудратининг пойдевори оғир индустрия учун сарфланади. Машинасозлик, нефть, химия ва газ саноатини ривожлантириш учун ажратиладиган маблағлар анча кўпайтирилади.

Коммунистик партия аҳолининг истеъмол молларига ўсиб бораётган эҳтиёжини тўлароқ таъминлашга катта аҳамият бериб, бу молларни ишлаб чиқаришни тинмай кўпайтириш, уларнинг сифатини яхшилаш ва турини кўпайтириш чораларини кўрмоқда. Келгуси йилда енгил саноат, озиқ-овқат ва маҳаллий саноатга 17,5 миллиард сўм ажратилади. Шу йилдагига нисбатан бу соҳаларга 5,5 процент кўп маблағ ажратилади. Аҳоли учун оғир саноат корхоналарида товарлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун катта маблағ ажратилади. 1976 йилда оғир саноат корхоналари халқ истеъмол моллари умумий ҳажмининг 30 процентини ишлаб чиқаради.

Партия Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумида саноатда мавжуд жуда катта резервларни ҳар жиҳатдан сафарбар қилиш учун янада қатъият билан курашиш зарур эканлигига министрликлар, идоралар, бирлашмалар, корхоналар ва хўжалик ташкилотлари раҳбарларининг эътибори яна жалб этилди. Коммунистик партия ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини янада оширишни таъминлашни, қаттиқ иқтисодий тежашни изчиллик билан амалга оширишни талаб қилади.

1976 йилнинг плани ва бюджетида саноатда материаллар сарфини тахминан 2 миллиард сўмлик миқдорида тежаб қолиш назарда тутилган.

Министрликлар ва корхоналар КПСС XXIV съезди Директиваларига амал қилиб, кейинги йилларда маҳсулот сифатини яхшилаш борасида анчагина иш қилдилар. 26 минг хил буюмга, шу жумладан бу йил 8 минг хил буюмга давлат сифат белгиси берилди. Шунга қарамай, кўпгина министрликлар маҳсулот сифатини яхшилаш борасидаги ишларни аста-секинлик билан олиб бормоқда, деб уқтириб ўтди докладчи.

Транспорт ва алоқанинг барча турлари учун 19,6 миллиард сўм маблағ ажратиш кўзда тутилади. Бу эса 1975 йилдагига қараганда 6 процент кўп. Бюджетда Байкал-Амур темир йўл магистрали қурилишини давом эттириш учун зарур миқдорда маблағ ажратилган.

Партиямиз Марказий Комитети қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришни, унинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашни, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барқарор ўсишига эришишни биринчи навбатдаги халқ хўжалик ва сиёсий вазифалардан бири, деб ҳисоблайди.

1976 йилги планда белгиланган тадбирлар колхозлар ва совхозларнинг индустрия базасини янада кўпроқ мустаҳкамлашга, комплекс химиялаштириш ва ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга, қишлоқ хўжалигида концентрациялаш ва ихтисослашни кучайтиришга қаратилган.

Келгуси йилда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун бюджетдан, давлат қишлоқ хўжалик корхоналарининг ўз маблағлари ва банк кредити ҳисобидан 37,2 миллиард сўм маблағ ажратилади. Қишлоқ хўжалигида давлат капитал маблағларининг умумий ҳажми 21,3 миллиард сўм миқдорида белгиланади. Бундан ташқари колхозлар ўз маблағлари ва банк кредити ҳисобидан 10,1 миллиард сўм миқдорида капитал қурилиш ишларини олиб боради.

1976 йилда қишлоқ хўжалик экинларидан барқарор мўл ҳосил олинишини таъминлаш учун колхоз ва совхозлар ерларини кенг кўламда мелиорациялаш программасини амалга ошириш давом эттирилади. Мелиорация бўйича ишлар комплексини бажариш, колхозлар ва совхозларда ерларнинг ҳолатини тубдан яхшилаш учун 8,3 миллиард сўм маблағ ажратиш назарда тутилади.

РСФСРнинг қора тупроқ бўлмаган зонасида қишлоқ хўжалигини юксалтириш соҳасидаги ишлар кенг миқёсда авж олдирилади, бу эса бутун мамлакат экономикасини ривожлантириш учун жуда катта аҳамиятга эгадир. Шу зонадаги ерларни мелиорациялаш, совхозларда ишлаб чиқариш биноларини қуриш ва бошқа мақсадлар учун келгуси йили 4,2 миллиард сўм ажратилади.

Қишлоқ хўжалигига 380 минг трактор, қарийб 100 минг ғалла комбайни, 270 минг юк автомобили ва 75 миллион тонна минерал ўғит етказиб берилади.

Коммунистик партия белгилаётган иқтисодий ва социал вазифаларнинг амалга оширилиши кўп жиҳатдан капитал маблағларнинг самарадорлигига ва қурилиш ишларини яхшилашга боғлиқдир, деди сўнгра докладчи.

1976 йилда давлат капитал маблағларининг умумий ҳажми 102,5 миллиард сўм миқдорида белгиланди. Бу эса шу йилдагига нисбатан 5,1 процент кўп. Бюджетдан корхоналар, хўжалик ташкилотларининг ўз маблағлари ва бериладиган кредит ҳисобидан марказлаштирилган тартибда 88,3 миллиард сўм капитал маблағ ажратилади.

Халқ хўжалик плани ва бюджетда капитал маблағларни ишга тушириладиган қурилишлар ва объектларга сарфлаш, асбоб-ускуналар учун сарфланадиган чиқимлар ҳиссасини кўпайтириш кўзда тутилади.

1976 йилда саноатда давлат капитал маблағлари умумий ҳажмидан 64 проценти корхоналарни техника билан қайта қуроллантиришга, мавжуд корхоналарни реконструкциялаш ва кенгайтиришга сарфланади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети капитал қурилиш ишларидаги камчиликларни қатъият билан бартараф этишни ва капитал маблағларнинг самарадорлигини оширишни халқ хўжалигини ривожлантиришнинг энг муҳим ва кечиктириб бўлмайдиган вазифаларидан бири, деб ҳисоблайдилар. Министрликлар, идоралар ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари капитал маблағларни зарур даражада концентрациялашни таъминлашлари, қурилишларни битказиш муддатини тезлатишлари ва уларнинг қимматини камайтиришлари, қурилиш-монтаж ишлари сифатини оширишлари керак.

Қурилиш-монтаж ишларининг таннархини камайтириш соҳасида қурилиш ташкилотлари олдида катта-катта вазифалар турибди. Қурилиш ташкилотлари кейинги йилларда бу соҳада муайян натижаларга эришдилар. Лекин ҳали ҳам қурилишларда материаллар ва иш ҳақи фонди тежаб сарфланмаётир, қурилиш техникасидан етарли даражада самарали фойдаланилмаяпти.

Қурилиш ташкилотлари материал ва меҳнат ресурсларини тежаш борасидаги мавжуд резервлардан яхши фойдаланишлари, қурилиш-монтаж ишлари таннархини камайтиришни ва жамғармаларни кўпайтиришни таъминлашлари лозим.

Докладнинг савдони ва маиший хизмат кўрсатишни маблағ билан таъминлаш қисмида 1976 йилда чакана товар обороти халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш ҳажмини ва товар ресурсларини назарда тутиб, 216 миллиард сўм миқдорида ёки шу йилдагига нисбатан 3,6 процент кўпайтириш назарда тутилганлиги айтилади. Аҳолига кўрсатиладиган маиший хизмат ҳажми 5,8 миллиард сўмлик бўлади ва шу йилдагига нисбатан 7,9 процент кўпаяди.

Давлат савдоси учун 3,6 миллиард сўм маблағ ажратилади. Кооператив савдо ташкилотлари савдо-сотиқни, молларни тайёрлашни ва фаолиятнинг бошқа турларини ривожлантириш учун 1 миллиард сўмдан кўпроқ маблағ сарфлайди.

Халқ фаровонлигининг тинмай ўсиши савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги корхоналар олдига юксак талабларни қўймоқда. СССР Савдо министрлиги, Центросоюз ва Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, савдони ташкил қилишни яхшилаш, савдо ва умумий овқатланиш корхоналари тармоқларини кенгайтириш, савдонинг прогрессив методларини кенг жорий этиш, аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш чораларини кўришлари керак.

Тўққизинчи беш йиллик давомида партия XXIV съезди қарорларига мувофиқ халқ маорифи ва маданиятини янада ривожлантириш, соғлиқни сақлаш ишларини яхшилаш, социал страхование ва меҳнаткашларни пенсия билан таъминлаш даражасини оширишнинг кенг программаси амалга оширилди.

СССРнинг 1976 йилги давлат бюджетида социал маданий муассасаларнинг эҳтиёжлари учун 80,4 миллиард сўм сарфлаш кўзда тутилган. Бу эса шу йилдагига нисбатан 4,2 процент кўп.

Келгуси йилда болалар ва ўсмирларнинг умумий таълими ишлари, мутахассислар ва юксак малакали ишчи кадрлар тайёрлаш янада ривож топади. Мактабгача муассасаларда 11,4 миллион бола ёки 1975 йилдагига нисбатан 480 мингта кўп бола тарбияланади. Мактабгача тарбия муассасалари учун 3,9 миллиард сўм сарфланади.

Янги йилда барча умумий таълим мактаблари учун 8,6 миллиард сўм сарфланади. Қишлоқ жойларидаги мактабларнинг материал техника базасини мустаҳкамлаш ва меҳнат таълимини яхшилаш учун анчагина маблағ ажратилади.

Фан-техника тараққиётининг ривожи олий ўқув юртларида, техникум ва ҳунар-техника билим юртларида кадрлар тайёрлашга эътиборни кучайтиришни талаб қилади.

1976 йилда таълимнинг шу турларига 12 миллиондан ортиқ киши жалб этилади, шу мақсадлар учун 7 миллиард сўм сарфланади.

1976 йилда соғлиқни сақлаш ва физкультура учун бўладиган чиқимларнинг суммаси 11,5 миллиард сўмдан иборат бўлади. Меҳнаткашларни моддий таъминлаш системаси тобора ривож топади. Социал таъминот ва социал страхование учун маблағлар 7,2 процент кўпайтирилиб, 34,9 миллиард сўмга етказилади. Бунда ишчилар, хизматчилар ва колхозчиларга пенсияларнинг барча турлари бўйича тўлаш учун 26 миллиард сўм ажратилади, бу маблағ шу йилги миқдорга қараганда 1,7 миллиард сўм кўп. Кам даромадли оилаларга нафақалар тўлаш учун 1,6 миллиард сўм сарфлаш кўзда тутилади.

Коммунистик партия КПСС XXIV съездини халқаро кескинликни юмшатишга, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган Тинчлик программасини изчиллик билан амалга оширмоқда, деб сўзини давом эттирди докладчи.

Давлатимизнинг ташқи сиёсати тамомила совет кишиларининг ва бошқа социалистик мамлакатлар халқларининг тинч бунёдкорлик меҳнати манфаатларига бўйсиндирилган, бу сиёсат тинчлик ишига, барча халқларнинг озодлиги ва хавфсизлиги ишига хизмат қилади. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев ер юзида тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш ишига шахсан ғоят катта ҳисса қўшмоқда. Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашнинг якунлари КПСС ташқи сиёсат йўлининг катта муваффақиятларга эришаётганлигини кўрсатувчи янги далилдир.

Совет Иттифоқи ўзининг ташқи сиёсатида шу билан бирга агрессив империалистик кучлар мавжуд эканлигини назарда тутади. Бу кучлар қуролланиш пойгасини кучайтирмоқдалар, тинч-тотув яшаш сиёсатига путур етказишга уринмоқдалар. Шундай бир шароитда коммунистик партия билан Совет ҳукумати мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилмоқдалар. 1976 йилда СССРнинг давлат бюджетида мудофаа учун харажатлар 17,4 миллиард сўм миқдорида белгиланди, бу эса бюджетдаги барча чиқимларнинг 7,8 процентини ташкил этади.

КПСС XXIV съезди Директиваларини бажариш мақсадида тўққизинчи беш йиллик мобайнида халқ хўжалигини бошқариш структурасини яхшилаш юзасидан тегишли тадбирлар амалга оширилди. Саноат тармоқларини бошқаришнинг бош схемаси жорий этилмоқда, ишлаб чиқаришни концентрациялаш ва ихтисослаш ҳамда бирлашмалар тузиш асосида бошқаришнинг икки-уч бўғинли системасига ўтиш амалга оширилмоқда. Халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам параллель ҳаракат қилувчи ортиқча ташкилотларни тугатиш ишлари ҳам ўтказилди.

Мана шу тадбирларнинг ҳаммаси бошқарув аппаратининг ўртача йиллик ўсиш суръатларини камайтиришга, шунингдек ишчилар ва хизматчиларнинг умумий сонида бошқарув органлари ходимлари салмоғини қисқартиришга, бошқарув органлари учун қилинадиган чиқимларни камайтиришга имкон берди. Натижада тўққизинчи беш йиллик йилларида 4,4 миллиард сўм маблағ тежаб қолинди.

Лекин бошқарув аппаратини такомиллаштириш ва унинг сонини камайтириш учун мавжуд имкониятлардан баъзи министрликлар ҳали ҳам тўла равишда фойдаланаётганлари йўқ, бошқарувнинг янги ва янада мукаммал форма ва методлари аста-секинлик билан жорий этилмоқда. Корхоналарда бошқарув аппаратининг асоссиз равишда кенгайишига, уларни сақлаш учун ортиқча маблағ сарфланишига йўл қўйилмоқда.

Ҳукумат министрликлар ва идораларга, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига бошқарув аппаратини янада қисқартириш ва арзонлаштириш тадбирларини амалга оширишни топширди. СССРнинг 1976 йилги давлат бюджетида бошқарув аппаратини қисқартириш ва арзонлаштириш ҳисобидан 1,3 миллиард сўм маблағ тежаб қолиш ҳисобга олинган.

Докладнинг Иттифоқдош республикаларнинг давлат бюджетлари тўғрисидаги қисмида иттифоқдош республикалар давлат бюджетларининг умумий ҳажми келгуси йилда 99,5 миллиард сўмга етади, бу эса СССР давлат бюджетининг 44,6 процентини ташкил этади, дейилади.

Иттифоқдош республикаларнинг давлат бюджетлари қуйидаги миқдорда белгиланди:

	(млн. сўм)
РСФСР	54.229
Украина ССР	16.821
Белоруссия ССР	4.346
Ўзбекистон ССР	4.294
Қозоғистон ССР	6.714
Грузия ССР	1,762
Озарбайжон ССР	1.651
Литва ССР	2,046
Молдавия ССР	1.262
Латвия ССР	1.352
Қирғизистон ССР	1.153
Тожикистон ССР	1.022
Арманистон ССР	1.186
Туркманистон ССР	820
Эстония ССР	853

Иттифоқдош республикаларнинг халқ хўжалигини янада ривожлантириш учун бюджетдан ҳамда корхоналар ва ташкилотларнинг ўз маблағлари ҳисобидан 90 миллиард сўм, шу жумладан бюджет ҳисобидан 45,5 миллиард сўм ажратилади. Бу маблағлар барча иттифоқдош республикаларнинг саноатини, қишлоқ хўжалигини, савдо, уй-жой, коммунал хўжалигини ривожлантириш учун сарфланади. Социал-маданий тадбирлар учун чиқимлар 51 миллиард сўмга етади.

1976 йилги халқ хўжалик планида кўзда тутилган тадбирларни маблағ билан таъминлаш учун иттифоқ бюджетидан Қозоғистон ССРга 191,4 миллион сўм ва Туркманистон ССРга 64,1 миллион сўм ажратиш кўзда тутилади.

Ҳукумат 1976 йилнинг бюджети билан бирга СССРнинг 1974 йилги давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги ҳисоботни ҳам СССР Олий Совети тасдиғига тақдим этди. Бюджет даромадлар бўйича 201,3 миллиард сўм миқдорида ёки планадагига нисбатан 102,7 процент ва ҳаражатлар бўйича 197,4 миллиард сўм миқдорида ёки планадагига нисбатан 100,9 процент бажарилди. Ҳаражатларга қараганда даромадлар 3,9 миллиард сўм миқдорида кўпайди.

Докладчи сўзининг охирида бундай деди:

Совет кишилари эришилган муваффақиятлардан ғоят мамнун бўлган ва фахрланган ҳолда партия билан халқ ҳаётидаги ғоят муҳим воқеа — КПСС XXV съездини кутиб олмоқдалар. Партиянинг XXV съезди совет жамиятининг коммунизм сари ҳаракатининг янги, улуғвор истиқболларини белгилаб беради.

Партия XXV съезди шарафига бутун мамлакатда авж олиб кетган оммавий социалистик мусобақа совет кишиларининг жонажон Коммунистик партияга бўлган чексиз ишончини ифода қилади, уларнинг жамиятимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш улуғвор планларини амалга оширишда янги-янги ғалабаларга эришишга тайёр эканлигини ва шунга азми қарор қилганлигини билдиради. (Қарсаклар).

(ТАСС).

Доклад қисқартирилиб босилди.

ҚИЗҒИН МАЪҚУЛЛАНМОҚДА

Жаҳон жамоатчилиги, турли мамлакатлардаги холис ниятли кишилар КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев Ф. Жолио-Кюри номидаги «Тинчлик олтин медали» билан мукофотланганлигини қизғин маъқуллаётганликларини билдирмоқдалар. Улар ер юзида тинчликни мустаҳкамлаш йўлида тинимсиз ва собитқадамлик билан иш кўраётганликлари учун Ленин партиясига, Совет давлатига ва бутун совет халқига чуқур миннатдорчилик ҳисларини изҳор этмоқдалар.

Американинг таниқли жамоат арбоби Жаҳон Тинчлик Кенгаши президиумининг аъзоси К. Гудлет бундай деди: Биз, америкалик тинчлик учун курашувчилар Л. И. Брежневга ана шу мукофот берилганлигидан ғоят хурсандмиз. Совет Иттифоқи Л. И. Брежнев раҳбарлигида халқларнинг буюк ва олижаноб тинчлик иши учун олиб бораётган кураши авангардида бормоқда. Совет Иттифоқининг ташқи сиёсати турли ижтимоий тузумдаги давлатлар билан тинч-тотув яшашдан иборат ленинча принципларга мувофиқ тарзда амалга оширилмоқда. Бу принциплар вайронгарчилик келтирувчи жаҳон можаросини олдини олиш учун, қуролланиш пойгасини, биринчи навбатда ядро қуроли билан қуролланиш пойгасини камайтириш, одамлар ҳаётини яхшилаш мумкин бўлган бирдан бир йўлни очиб беради.

«Ер юзида тинчликни қарор топтириш— Совет Иттифоқи ташқи сиёсатининг негизидир, — деди Америка — Совет дўстлиги Миллий кенгашининг директори Р. Морфорд. — Бош секретар Л. И. Брежнев совет халқининг хохиш-иродасини бажара бориб, тинчликни ва бошқа давлатлар билан, жумладан Америка Қўшма Штатлари билан ҳамкорликни мустаҳкамлаш сиёсатини ҳормай-толмай ўтказиб келмоқда. Жаҳон Тинчлик Кенгашининг мукофоти Бош секретарнинг сарфлаётган куч-ғайратига берилган муносиб баҳо ва уни эътироф этишдир».

Ер юзида тинчлик ишини қадрловчи ҳамма кишилар Л. И. Брежневга «Тинчлик олтин медали» берилишини табриклаб, деди ТАСС мухбири билан суҳбатда Ирландия тинчлик тарафдорлари ташкилотининг секретари доктор Р. Жозеф, уни шу мукофот билан самимий қутлайдилар. Мен тинчликсевар кучларнинг Москвада бўлиб ўтган жаҳон конгресси ишида қатнашиб, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, шахсан Л. И. Брежнев, бутун совет халқи ер юзида мустаҳкам тинчликни таъминлаш учун астойдил интилаётганлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилиш имкониятига эга бўлдим. Л. И. Брежнев раҳбарлигида Совет Иттифоқининг тинчликсевар ташқи сиёсати амалга оширилаётганлиги СССРнинг ҳатто кўпгина мухолифларини ҳам халқаро кескинликни юмшатиш зарурлиги ва истиқболини эътироф қилишга мажбур этди. Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш тарихий ҳужжатларининг Хельсинкида имзоланганлиги бунинг яққол далилидир.

СССР билан дўстлик ва маданий алоқа Покистон жамиятлари иттифоқининг раиси Фаиз Аҳмад ва иттифоқнинг бош секретари И. А. Раҳмон Л. И. Брежнев номига йўллаган мактубларида бундай деб ёздилар:

Покистон — Совет дўстлиги жамиятларининг иттифоқи сизга Фредерик Жолио-Кюри номидаги «Тинчлик олтин медали» муносиб мукофот берилиши муносабати билан сизни қизғин қутлайди. Бу мукофотнинг топширилиши бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш, жаҳон миқёсида кескинликни юмшатиш иқлимини вужудга келтириш, Хельсинкида ўтказилган кенгашнинг зўр ютуқлари туфайли Европада хавфсизликни мустаҳкамлаш йўлида сизнинг изчиллик билан муваффақиятли равишда иш олиб бораётганлигингизни, шунингдек Осиёда ва жаҳоннинг бошқа районларида тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамлаш соҳасида сиз сарфлаётган куч-ғайратни эътироф қилишдир. Тинчликсевар халқлар совет халқининг ва шахсан сизнинг инсоният бахт-саодати йўлида олиб бораётган ишингизга юксак баҳо бериб, чуқур миннатдорчилик билдирмоқда.

Л. И. Брежневнинг «Тинчлик олтин медали» билан мукофотланганлиги, деди Мисрнинг таниқли жамоат арбоби, «Ат-Талиа» журналининг бош редактори Лутфи Алхолий, бутун дунёда тинчлик учун курашда унинг ролини халқаро миқёсда эътироф этилганлигини тасдиқлайди. Айни вақтда КПССнинг бутун ташқи сиёсатига берилган юксак баҳодир. Араб мамлакатларининг халқлари араблар дунёсида озодлик ҳаракатини самарали қўллаб-қувватлаганлиги учун, фаластинлик араб халқининг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиш йўлида кураш олиб борганлиги учун, босиб олинган араб территорияларидан Исроилнинг барча қўшинлари тўла-тўкис олиб чиқиб кетишга асосланган ер юзининг ана шу районида одилона тинчлик ўрнатиш учун Совет Иттифоқи ва шахсан Л. И. Брежнев кураш олиб бораётганлигидан миннатдордирлар.

Сомали информация ва миллий орентатция давлат секретари Абдулаҳи Муҳаммад Ҳасан айтганидек, Совет Иттифоқи ва шахсан Л. И. Брежневнинг сабот билан куч-ғайрат сарфлаётганлиги туфайли кескинликнинг юмшаши ҳозирги тараққиётнинг реал омилига айланди. Совет Иттифоқининг кескинликни юмшатиш ва халқаро ҳамкорлик учун олиб бораётган кураши ер юзида барча халқларнинг, шу жумладан Африка халқларининг ҳам манфаатларига мос бўлиб тушади. Бу халқлар бутун дунёда тинчликни сақлаш йўлида тинимсиз куч-ғайрат сарфлаётганлиги учун миллий-озодлик ҳаракатларига ёрдам берганлиги ҳамда ўз сиёсий ва иқтисодий мустақиллиги учун курашаётган ёш ривожланаётган давлатларга мадад берганлиги учун СССРга миннатдорчилик изҳор этмоқдалар.

(ТАСС).

Ахборот Воқеалар Фактлар

РЕСПУБЛИКА БЎЙЛАБ

ҚЎШ МУКОФОТ

Бағдод районидаги 26-ўрта мактабнинг математика ўқитувчиси Раҳмонали Турсунов ҳаётида яқинда қувончли воқеа юз берди. Бундан 30 йил муқаддам у Чехословакиянинг пойтахти — Прага шаҳри учун бўлган жангларда немис-фашистларнинг автоматчилар ротасини пулемётдан ўт очиб ер тишлатган ва ғалабага муносиб ҳисса қўшган эди. Шу жангда оғир ярадор бўлиб госпиталга жўнатилди. Кўрсатган жасорати учун Раҳмонали ака Қизил Юлдуз ордени билан мукофотланганди. Лекин орден ўз эгасини... 30 йилдан сўнг топди. Ўша куни касбдошлар Р. Турсуновни яна бир мукофот билан табрикладилар. Раҳмонали аканинг халқ маорифи соҳасидаги самарали меҳнатлари тақдирланиб, унга «Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси» унвони ва кўкрак нишони берилган эди.

М. АҲМЕДОВ.
Фарғона.

Андижон область Балиқчи район шифохонаси аҳолига медицина хизмати кўрсатишни яхшилаб бормоқда. Суратда: кичкинтойлар саломатлиги посбонларидан Ноилахон Ҳасанова ва Муҳаббат Каримовалар.

В. Басканов ва Қ. Тошпўлатов фотоси.

БУХОРОЛИК «БУХОРО»ДА

Узоқ Шарқ пароходчилик бошқармасида республикамиз шаҳарлари, буюк сиймолари номи билан аталувчи «Бухоро», «Андижон», «Ангрен», «Алишер Навоий» каби кемалар бор. Бу кемалар экипажлари республикамиз шаҳарлари билан дўстлик алоқалари ўрнатишган.

Яқинда бухороликлар «Бухоро» теплоходида меҳмон бўлишди. Улар денгизчиларга қадимий ва ҳамиша навқирон Бухоро ҳақида, шаҳар ва область меҳнаткашларининг тўққизинчи беш йилликнинг сўнгги йилида қилаётган ишлари, меҳнатдаги ютуқлари ҳақида сўзлаб беришди.

Шу нарса диққатга сазоворки, «Бухоро» теплоходи «Алишер Навоий» теплоходи билан, «Андижон» теплоходи эса «Ангрен» траулери билан мусобақадош. Ҳозир бу кемалар тўққизинчи беш йиллик план топшириқларини бажариб, янги беш йиллик ҳисобига меҳнат қилмоқдалар. Балиқ маҳсулотларини бевосита денгизнинг ўзида музлатувчи «Ангрен» траулери ҳозиргача пландан ташқари 1000 центнер сельдь балиғи овлади. «Бухоро» эса планга қўшимча 40 минг тонна юк ташиб берди.

З. ЙИГИТАЛИЕВ.
Бухоро.

ОМАД

Халқаро хотин-қизлар йили республика «Билим» жамияти редакцион-ноширлик бўлими ходими Мамлакат Отахонова учун омадли келди. У ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда Тошкент Давлат университетининг филология факультетини тугатиб, имтиёзли диплом олди. Яқинда уни кичик редакторлик лавозимига ўтказишди.

Мамлакат Отахонова Ўзбекистон ССР пул-буюм лотереясининг кейинги тиражи ютуқлар жадвали эълон қилинган газетани қўлга олганда, гапнинг рости, негадир ютуқдан умидвор эди. Лекин бунчалик бўлади деб сира ўйламаганди. Рақамлар авжида. Турли ўй-хаёл билан кўз югуртира туриб «Мотоцикл» деб юборганини ҳам билмай қолди.

Дарҳақиқат унинг 68677 серияли 62-билети рўпарасига «М-62» аравачали мотоцикл ва 1400 сўм деб ёзиб қўйилган эди...

А. НАБИХЎЖАЕВ.
Тошкент.

ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

«Средазтрансгаз» ишлаб чиқариш бирлашмаси, 167-қурилиш тресті, Боғот районидаги Нариманов номли колхоз, Гурлан районидаги Гулистон совхози коллективларида ҳар уч кишидан бири спорт билан шуғулланади. Бу ерда ҳар хил спорт секциялари муваффақиятли равишда ишлаб турибди, спартакиадалар, оммавий мусобақалар мунтазам ўтказилмоқда. Бироқ Хоразм областида физкультура ва спорт суст ривожланган корхоналар, муассасалар, совхоз ва колхозлар кам эмас.

Хоразм область партия-хўжалик активининг Урганчда бўлиб ўтган йиғилишида ана шу ҳақда гапирилди. Актив йиғилиши СССР халқлари VI спартакиадаси, Ўзбекистон XVII спартакиадасининг якунларини ҳамда Хоразм областида физкультура ва спорт ишларини кучайтириш вазифаларини муҳокама қилди. Область партия комитетининг секретари Г. А. Ёқубова доклад қилди.

(ЎзТАГ).

УМРИ УЗОҚЛАР ЎЛКАСИ

Болгариядаги Родопи ўлкасини умри узоқлар маскани деб аташади. Мамлакат бўйича умуман 100 минг аҳолига юздан ошган 52 киши тўғри келса, бу ерда шу кўрсаткич 319 га етади. Бошқа бир фактни ҳам айтиш мумкин. Родопида 90 ёшдан 100 ёшгача борганлар бошқа районлардагига қараганда 8 баравар кўп.

КАДРЛАР ЎЧОҒИ

ҚОРИ НИЁЗОВ КЎЧАСИДА БАЙРАМ

Академик Қориниёзов номли кўчада кўркам архитектура ансамбли қад кўтарди. Бу бинолар ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари Тошкент институтининг янги корпусларидир. Атоқли олим, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг биринчи президенти Қориниёзов шу олий ўқув юртининг биринчи биносида кўп йиллаб лекция ўқиганди.

Институт ректори С. П. Пўлатовнинг кабинетига қўйилган макет институтнинг ўтмиши, ҳозирги куни ва келажагини кўрсатиб турибди. Бундан ярим аср илгари қурилган институт биноси ёнига элликинчи ва олтмишинчи йилларда қад кўтарган бинолар қурилди. «Ветеран» бинони тўсиб қўймаслик учун сал нарироққа иккита етти қаватли корпус қурилди.

Янги корпуслар улуғвор шаклда бўлиб, рангли цементлар, металл ҳамда ойнадан ишланган ва қуёшдан муҳофаза қилувчи қурилмалар безатиб турибди.

Аудиториялар, мастерскойлар, лабораториялар, таълим берувчи ва имтиҳон олувчи электрон қурилмалар билан, таълим телевидениеси, хилма-хил асбоб-ускуналар билан жиҳозланган. Бўлажак инженер қурилишга, далага, ремонт заводига ишга борганда, ирригация системаси пульти олдида мана шу қурилмаларга дуч келади.

Ҳозиргача ишлаб турган еттита факультетнинг биноси ҳам кенгайтирилди. Кундузги бўлим студентларининг ҳаммасини бир сменали машғулотга кўчириш имконияти туғилди. Бунинг устига, яна қишлоқ сув таъминоти ва сув хўжалиги экономикаси ихтисослари бўйича инженерлар, шунингдек қишлоқ ҳунар-техника билим юртларига ўқитувчилар тайёрлаш учун ҳам жой топилди. Чет мамлакатлардан келган студентлар учун тайёрлов бўлими ҳам очилди.

Расмий штатларда номи ёзилмаган, лекин ҳозирнинг ўзидаёқ «Гражданлик ҳуқуқи»га эга бўлган ижтимоий касблар факультетини ҳам эслатиб ўтиш керак. Институтда инженер, агроном, гидротехник хуллас қишлоқда ишлаш учун ўқитилган ҳар бир киши қишлоққа фақат ўз ихтисоси бўйича билимларнигина келтириш билан қаноатланмай, шу билан бирга маданият жарчилари ҳам бўлишлари керак. Институт мана шуни назарда тутиб, Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтини битириб чиққан ҳар бир киши инженерлик дипломи билан бирга лектор ва бадиий ҳаваскорлик тўгарагининг раҳбари ёки ўз диди ва қобилиятига қараб спорт тренери деган дипломни ҳам олсин деб қарор қилишди.

Қурилиш ишлари давом этмоқда. Бир минг кишига мўлжалланган катта зал шу архитектура ансамблининг марказини ташкил қилади. Зал қад кўтармоқда. Унинг орқасида бир ярим миллион китоб сақлашга мўлжалланган кутубхона, 1.200 студентга мўлжалланган лекция заллари қад кўтаради ва ниҳоят қишлоқ хўжалиги. Ирригация, мелиорация қурилиш техникасини намойиш қилиш учун иккита павильон қурилади.

Тошкент институтининг Қарши ва Янгиерда кўриқ ерларни ўзлаштирувчилар учун махсус филиаллари очилди. Ҳозир бу филиалларда 200 тадан студент ўқимоқда. Келажакда уларнинг ҳар бирида уч мингтадан студент бўлади. Қарши ва Мирзачўл даштлари уларни кутиб турибди. Институтни биринчи марта қишлоқ хўжалиги учун 8 та инженер битириб чиққан эди. Ҳозир эса мамлакатда энг йирик қишлоқ инженер кадрлари ўчоғи бўлмиш мана шу институтда 12 минг студент таълим олмоқда.

Е. ЕФИМОВ.
ЎзТАГ мухбири.

ПЛАНЕТАМИЗДА

БМТ ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИДА

НЬЮ-ЙОРК, 1 декабрь. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик Кенгаши БМТнинг Сурия ва Исроилдаги қуролли кучларни бир-биридан йироқлаштиришни кузатиб турувчи кучлари тўғрисида бош секретар К. Вальдхайм докладини қараб чиқиб, бу кучларнинг мандатини яна олти ой муддатга узайтирди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти кучларининг ваколат муддати шу йил 30 ноябрда тугаган эди.

Хавфсизлик Кенгаши қабул қилган резолюциясида бу районда кескин аҳвол сақланиб қолаётганлигидан ташвишланаётганлигини билдирди. Резолюцияда яна қуйидагилар таъкидлаб ўтилади: Хавфсизлик Кенгаши БМТнинг барча тегишли резолюцияларини эътиборга олиб, Яқин Шарқдаги аҳволни, шу жумладан Фаластин масаласини муҳокама қилишни давом эттириш учун 1976 йил 12 январда яна мажлис ўтказади. Хитой делегацияси овоз беришда қатнашмади.

Хавфсизлик Кенгашининг раиси, СССР вакили Я. А. Малик Хавфсизлик Кенгаши аъзоларидан кўпчилигининг розилиги билан кенгашнинг навбатдаги мажлисига Фаластин озодлик ташкилоти вакиллари таклиф этилади, деб хабар қилди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти доираларида бу қадамни халқаро жамоатчилик ўзининг миллий тақдирини ўзи белгилаш учун, Исроил агрессиясига қарши курашаётган Фаластин араб халқининг ҳаққоний ишини тобора қўллаб-қувватлаётганлигини ёрқин исбот этувчи далил, деб ҳисобламоқдалар.

СССР ва Белоруссия Совет Социалистик Республикасининг вакиллари Хавфсизлик Кенгашининг мажлисида сўзлаган нутқларида жузъий тадбирлар, хусусан сепарат йўл билан амалга оширилган тақдирда Яқин Шарқ проблемасини ҳал этиш имконини бермайди, деб таъкидладилар.

СССР, деб уқтириб ўтди совет вакили, Яқин Шарқда адолатли тинчлик ўрнатиш ва Яқин Шарқ можаросини бартараф қилиш соҳасида олға қараб қадам қўйишнинг ҳамиша қатъий тарафдори бўлиб келди ва ҳозирда ҳам шунга тарафдордир. Шу сабабли СССР ҳукумати Яқин Шарққа бағишланган Женева сулҳ конференциясининг ҳам раиси АҚШ ҳукуматига яна мурожаат қилиб, конференциянинг ишини тўла ҳажмда яна давом эттиришни таклиф қилди. Совет таклифини қабул қилиш араб халқларининг манфаатларига, Яқин Шарқда чинакам адолатли ва мустаҳкам тинчлик ўрнатиш манфаатларига тамомила мос бўлиб тушган бўлур эди.

Шу билан бирга совет вакили қуйидагиларни айтди: Томонлар қўшинларининг бир-биридан йироқлаштирилишидан ва БМТ кучлари муддатини узайтирилишидан Яқин Шарқдаги мавжуд хатарли аҳволни сақлаб қолиш учун, Исроилнинг босиб олинган араб ерларини оккупация қилиб туришни давом эттириши учун, Фаластин халқининг миллий ҳуқуқларини поймол этиш учун фойдаланишга уриниш жиддий хато бўлур эди. Фаластин халқининг миллий ҳуқуқларини эндиликда бутун жаҳон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти сиймосида халқаро ҳамжамият эътироф этди.

ҚУРОЛСИЗЛАНИШ—ЭНГ МУҲИМ ПРОБЛЕМА

ПАРИЖ. (ТАСС). Қуролсизланиш проблемалари юзасидан чақирилган Европа симпозиуми бу ерда ўз ишларини тамомлади. Симпозиум қаршилик кўрсатиш ҳаракати курашчилари халқаро федерацияси, уруш ветеранлари жаҳон федерацияси, собиқ ҳарбий асирлар халқаро конфедерацияси ва уруш ветеранлари Европа конфедерациясининг ташаббуси билан ўтказилди. Жаҳон Тинчлик Кенгаши ва Халқаро журналистлар ташкилоти симпозиумда кузатувчилар сифатида қатнашди.

Симпозиум ишида уруш ветеранлари совет комитети раисининг ўринбосари Ф. Ф. Кузнецов бошчилигида шу комитетнинг делегацияси иштирок қилди.

Якдиллик билан қабул қилинган якунловчи декларацияда тинчлик ва халқлар хавфсизлиги учун хатарли бўлган қуролланиш пойгасини ва ялпи қирғин қуролларини тарқатишни тўхтатиш, қуролсизланишга ва ҳарбий блокларнинг тугатилишига эришиш ғоят зарур эканлиги таъкидлаб ўтилади.

Симпозиум иштирокчилари Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашнинг якунловчи ҳужжати катта аҳамиятга эга эканлигини уқтириб ўтдилар ва шу ҳужжатдаги қоидаларга тўла риоя қилиш зарурлигини алоҳида таъкидладилар. Сиёсий кескинликни юмшатиш ҳарбий кескинликнинг юмшатилиши билан тўлдирилиши керак, дейилади декларацияда.

Симпозиум иштирокчилари, жумладан, ядро соҳасидаги мавжуд битимларни самарали тарзда амалга ошириш ва кенгайтириш ҳамда оддий ва ядро қуролларини сон жиҳатдан камайтириш, сифат жиҳатидан эса чеклаш мақсадида ҳар хил битимлар тузиш йўлида дарҳол конкрет чоралар кўришга чақирдилар. Бу тадбирлар ва қуролсизланишнинг айрим жиҳатлари хусусида ҳозирги вақтда олиб борилаётган музокараларнинг тугалланиши қуролсизланишга қадам-бақадам эришишга кўмаклашган бўлур эди.

Европа симпозиуми БМТ Бош Ассамблеясининг мустасносиз барча мамлакатлар иштирокида қуролсизланишга бағишланган жаҳон конференциясини чақириш хусусидаги қарорини қўллаб-қувватлади.

В. И. ЛЕНИН МУЗЕЙИ ОЧИЛДИ

АДАН, (ТАСС). Бу ерда тантанали вазиятда В. И. Ленин ҳаёти ва фаолияти тўғрисидаги музей—кўргазма очилди.

Бирлашган сиёсий ташкилот-миллий фронт Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Абдалла Бадиб музейини очиш маросимида нутқ сўзлаб, демократик Яманда В. И. Ленин музей-кўргазмасининг катта аҳамиятга эга эканлигини айтиб, бу араб мамлакатларида В. И Лениннинг биринчи музейи эканлигини таъкидлаб ўтди. КПСС Марказий Комитетининг Бирлашган сиёсий ташкилот—миллий фронт Марказий Комитетига туҳфаси бўлган бу музей, демократик Яман халқига буюк революционер, жаҳонда биринчи социалистик давлат асосчисининг ҳаёти ва фаолияти билан яхшироқ танишишга ёрдам беради, деди у.

А. Бадиб ўз нутқининг охирида В. И. Ленин васиятларига содиқ бўлган совет халқи ҳамиша Жанубий Яман халқининг ва тараққийпарвар инсониятнинг дўсти бўлиб қолади, деб ишонч билдирди.

Музей-кўргазмага қўйилган жуда кўп экспонатлар ва фотосуратлар В. И. Ленин ҳаёти тўғрисида ҳикоя қилади ва жаҳон пролетариати доҳийсининг ғоялари Яман Халқ Демократик Республикаси халқининг ҳаётида қандай мужассамлашаётганлигини, ривожланишнинг прогрессив йўлидан олға боришда, мамлакатда чуқур ўзгаришларни амалга оширишда унга қандай ёрдам бераётганлигини кўрсатади.

ИТАЛИЯДА СОВЕТ КИНОСИ

РИМ. (ТАСС). Италия пойтахтида совет киноси ҳафталиги тугади. Бу санъат шинавандалари пойтахтнинг «Архимед» кинотеатрида С. Бондарчукнинг «Улар ватан учун жанг қилдилар», С. Микаэляннинг «Мукофот», А. Михалков-Кончаловскийнинг «Севишганлар тўғрисида романс» фильмларини ва бошқа бир қанча киноленталарни томоша қилдилар.

Маҳаллий матбуот совет кино усталарининг асарлари кўрилишини кенг шарҳламоқда.

«Унита» газетаси бундай деб ёзади: Совет халқи гитлерчилар фашизмига қарши олиб борган мардонавор кураш «Улар ватан учун жанг қилдилар» фильмида кенг миқёсда кўрсатилган. Бу фильмда урушнинг оғир даврида солдатларнинг машаққатли ҳаётида бўлиб турган катта самимийлик ва инсонийлик манзаралари ҳам муваффақиятли акс эттирилган.

Римдаги «Темпо» газетаси С. Соловьевнинг «Болаликдан сўнг юз кун» фильмини томошабинларни ўйлатиб қўядиган лирик ҳаётий ва ҳаққоний фильм деб баҳоламоқда.

Кўрсатилган кино асарларининг ҳаммасида совет кишисининг ўз юртига, ватанига бўлган муҳаббати, ҳаётидан мамнунлиги ва қувончи яққол акс эттирилган, деб таъкидлайди «Паэзе сера» газетаси ва совет киноси ҳафталиги Италияда совет кинофильмларини тағин ҳам кенгроқ ёйиш учун яхши шароит яратиб беради, деб умид билдиради.

Реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА
3, 4, 6, 7 ДЕКАБРЬ КЕЧ СОАТ 7 ЯРИМДА
ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

В. ЧИЧКОВ асари
Э. ВОҲИДОВ таржимаси

«МЕН ЧИЛИГА ИШОНАМАН»

(«Тугалланмаган баҳс», (фожиа)
Саҳналаштирувчи режиссёр — Б. ЙЎЛДОШЕВ.
Режиссёр ассистентлари — Ж. ЗОКИРОВ, М. АЗИМОВ.
Рассомлар — Г. БРИМ, Л. КОНРАД.
Музика раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Н. ГИНЗБУРГ.
Спектаклда: СССР халқ артисти О. ХЎЖАЕВ; Ўзбекистон ССР халқ артистлари: Т. АЗИЗОВ, Е. АҲМЕДОВ, Я. АБДУЛЛАЕВА, З. МАЛИКБОЕВА, М. ЮСУПОВ, Қ. ХЎЖАЕВ, З. МУҲАММАДЖОНОВ, Ж. ТОЖИЕВ, С. ТАБИБУЛЛАЕВ, С. АЛИМОВ, М. УМАРХЎЖАЕВ ва бошқалар қатнашадилар.
Касса эрталаб соат 10 дан очиқ.
КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЎРИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНМОҚДА.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
6 ДЕКАБРЬ КУНДУЗ СОАТ 1 ДА
М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ АРТИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШДИЛАР: Фахриддин УМАРОВ, Ҳожиакбар ҲАМИДОВ, Сора ШУКУРОВА, Нодира АҲМЕДОВА, Алижон ҲАСАНОВ, Азиза ТЎЛАГАНОВА, Омина ОДИЛОВА;
ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ
Музика раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист САЛОҲИДДИН ТЎХТАСИНОВ.
Программани — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ҒУЛОМ ТОЖИАЪЛОЕВ ва ХАНИФА ОРТИҚБОЕВА олиб борадилар.
Билетлар кассада кундуз соат 2 дан сотилади.

Телевидение

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — МОСКВА. 17.45 —ТОШКЕНТ. 17.50 — «Доим тайёр». 18.25— Оила учун ким жавобгар. 18.45 — «Ахборот». 19.00 — Миллионлар ленинча университети. 19.15 — Нафосат оламида. 19.40 — КПСС XXV съездига меҳнат рапортлари. 20.10 — «Ахборот». 20.30 — Концерт. 21.00 — МОСКВА. Фигурали учиш бўйича халқаро мусобақалар. 22.00 — «Вақт». **ИККИНЧИ ПРОГРАММА.** 17.45 —МОСКВА. 18.15 — Асл йигитлар. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Концерт. 19.45 — Саволларга жавоблар. 20.15 — Жаҳон халқлари ижоди. 20.45 — СССР Олий Совети депутатлари ҳикоя қиладилар. 21.00 — ТОШКЕНТ. Жон қизлар (спектакль). **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 20.00 — ТОШКЕНТ. 20.05 — Ўқитувчи экрани. 20.35 — Ўқув кўрсатуви. 21.05 — Тошкент янгиликлари. 21.35 — Концерт. 22.05 — Эҳтиёт бўлинг, буви. (кинокомедия).

Кино

Унутилмаган қўшиқ — «ЎЗБЕКИСТОН» (тоқ соатларда), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).
Ватан солдати — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда), «ЧАЙКА», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).
Довюраклар — «МОСКВА», «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).
Париждаги ўғирлик (11.00, 13.00, 16.20, 19.00). **Қойилмақом** (12.00, 14.00, 15.40, 18.00, 20.00) — «ДРУЖБА».
Эҳтиёт бўл, Зузу! — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).
Бобби (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).
Бўлиши мумкин эмас — «КОМСОМОЛ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).
Олийжаноб ўғри — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда).

ЎРТА ОСИЕ РЕГИОНАЛ ГИДРОМЕТЕОРОЛОГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга
ЛАБОРАТОРИЯ БЎЙИЧА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

бўлим мудирлари: гидрометеорологик процессларни математик моделлаштириш, комплекс автоматлаштириш ва янги техникани тадбиқ этиш (фан кандидатлари ёки мутахассислик бўйича катта ишлаб чиқариш тажрибасига эга бўлган олий маълумотли мутахассислар);
бўлим катта илмий ходимлари: гидрометеорологик процессларини математик моделлаштириш (4 ўрин);
бўлим кичик илмий ходимлари: гидрометеорологик процессларни математик моделлаштириш (2), актив таъсир этувчилар, синоптик тадқиқотлар, метеорология ва иқлим.
КОНКУРС МУДДАТИ — 27 ДЕКАБРГАЧА.
Ҳужжатлар — институт директори номига қуйидаги адрес бўйича юборилсин: Тошкент шаҳар, ГСП, Астрономия кўчаси, 31-уй. Телефонлар: 33-61-13, 33-20-67.

●

«ТАШПОЛИГРАФ-КОМБИНАТ»
(Навоий кўчаси, 30-уй)
ТАШКИЛОТЛАРДАН
КОМБИНАТ ВА БУЮРТМАЧИ МАТЕРИАЛИДАН ГУВОҲНОМАЛАР, ПРОПУСКАЛАР, УДОСТОВЕРЕНИЕЛАР, ҲАМДА БУЮРТМАЧИ МАТЕРИАЛИДАН ҲАР ХИЛ БЛАНКАЛАР ТАЙЁРЛАБ БЕРИШГА
БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги раҳбарлиги ички ишлар хизматининг истеъфодаги подполковниги
Хабиб БОЗОРОВнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

БАРНО «САФАР»ДАН ҚАЙТДИ

ҲОДИСА

Бу воқеа кутилмаганда рўй берди. Турсунбой Азизов эрталаб икки ёшли қизи Барно Азизовани Андижон шаҳридаги 29-болалар яслисига қўйиб кетди. Кечки пайт келганида Барно йўқ эди. Тарбиячи аёл уни кимдир олиб кетганини айтди.

Шу-шу Барно топилмади. Қиз ерда ҳам, кўкда ҳам йўқ. Андижон области бўйича қидирув ўтказилди. Қизчадан дарак бўлмади. Бундан сўнг иттифоқ бўйича қидирув эълон қилинди. Андижон шаҳар милиция бўлимига Ленинград, Тожикистон, Туркманистон ва бошқа жойлардан хатлар кела бошлади. Хатларда бегона оилаларда тўрт-беш ёшли қизчалар тарбияланаётганлиги хабар қилинарди. Барнонинг отаси шаҳар милиция бўлимининг катта инспектори Нуъмонжон Турғунов билан ўша шаҳарларнинг ҳаммасига борди. Аммо, уларга кўрсатилган қизчалар Барнога сира ўхшамасди.

Андижон шаҳар милиция бўлими РСФСР ва иттифоқдош республикалардаги барча милиция органларига яна хатлар жўнатди...

Орадан уч йил ўтди. Ҳамон Барнодан дарак йўқ. Шаҳарма-шаҳар юраверибо ота-онанинг оёғидан оёқ қолмади. Бири қуйиб, бири милиция бўлимига нажот сўраб келишарди. «Барнони кўрган борми?» деб зорланишарди. «Йўқ» деган жавобни эшитганда жигар-бағри эзилиб кетарди. Ота-она фарзанд доғида куйиб-ёнарди.

1975 йил, 28 октябрь. Андижон шаҳар милиция бўлимига Оренбург область Орск шаҳрининг Советский районидан шундай хат келди:

«1970 йилда туғилган Барно Азизованинг белгилари ҳақида маълум қилишингизни сўраймиз. Строжев, Советский район милиция бўлимининг бошлиғи, милиция подполковниги».

Барнонинг хеч қандай белгиси йўқ, дўмбоққина қизча. Милиция бўлими Орск шаҳрига хат ёзиб ўтирмади. Барнони қидириш билан шуғулланаётган инспектор Нуъмонжон Турғунов билан қизнинг отаси Турсунбой янги сафарга отланди.

Улар Оренбург областининг Орск шаҳрига етиб келишганида қор бўралаб ёғарди. Нуъмонжон билан Турсунбой Советский район милиция бўлимига кириб боришди. Милиция подполковниги ўртоқ Строжев уларни илиқ кутиб олди. Цвилингга кўчаси, 23-уйда беш яшар номаълум қиз тарбияланаётганини айтиб, ҳозироқ ўша уйга боришни таклиф қилди. Уйдан тўладан келган, 48 ёшлар чамасидаги аёл чиқди. Меҳмонлар ўзларини таништиришди. Аёл «Мен Елизавета Степановна Еремина бўламан», — деди. Шу пайт ичкари уйдан бир дўмбоққина қизалоқ югуриб чиқиб қолди.

Турсунбой унга гўё сеҳрлангандай тикилиб турарди. Қизнинг қош-кўзлари, сочлари қоп-қора, лаблари онаси Муборакхонникига ўхшаб кетарди. Наҳотки шу Барно бўлса... У дарров дурустдан қизини таний олмади. Уч йил ичида қизча бўйи чўзган, анча ўзгариб кетганди.

Барно! Ҳаяжондан Турсунбойнинг юраги гурс-гурс ура бошлади. «Бу ўша, Барно...» деди Турсунбой. Лекин қизчанинг исми бошқача Полина. Туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномасида Полина Николаевна Жукова деб ўзгартирилибди.

Жукова Ереминанинг қизлик пайтидаги фамилияси. У ўз номини абадийлаштириш учун қизчага шу тарзда туғилганлик ҳақида гувоҳнома олганмиш.

— Қизни қаердан ва қандай қилиб ўз тарбиянгизга олгансиз? — сўради Нуъмонжон Турғунов.

Аёл саросимада қолди. У фарзанд кўрмаган, бутун меҳр-муҳаббатини шу қизга бахш этганди.

— Мен бу қизни 1974 йил, 14 ноябрда Тошкентдан топиб олганман, — деди у.

Еремина қизча ҳақида бошқа маълумот бермади. У Полина билан Андижонга келди. Область милиция бошқармасида Полина Муборакхон билан учраштирилди. У Муборакхонни кўриши билан: «Ая, аяжон», дея йиғлаб юборди. Полина бошини Муборакхоннинг сийнасига қўйиб тўйиб-тўйиб ҳидларди. Шубҳага ўрин қолмади, Барно топилди.

Барно ўзи тарбияланган 29-болалар яслисига олиб борилди. Эшикдан кираётиб: «Мени боғчам», деди. Барно ўзи қатнаган боғчани ҳам таниди...

Савол туғилади. Елизавета Степановна Еремина чиндан ҳам Барнони Тошкентдан топиб олганмикин? Агар унинг гапи рост бўлса, икки яшар қизча Андижондан Тошкентга қандай қилиб бориб қолди? Тошкентга боргунга қадар у қаерларда юрди?..

Ҳозирча бу саволларга жавоб топилганича йўқ. Милиция ходимлари бу жумбоқни ечиш устида бош қотирмоқдалар.

Барно Азизова эса уч йил-у уч ойлик «сафар»дан сўнг уйига — Андижонга қайтди. Ҳозир ота-онаси бағрида яшамоқда.

Р. ФАЙЗИБОЕВА,
Андижон область «Коммунист» газетаси ходими.
А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000 ГСП Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР
Коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Эълонлар — 338142.
Р. 03796. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри ИНДЕКС 64583. Б. — 281.